

Naročnina
za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 50

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:
Enostopna petlitna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštšina plačana v polovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo, ne frankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnitva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.549 (za inserate) Sara-
jevo 7.363, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Režim.

Sedanji belgrajski režim je izgubil
vsak čut za poštenje, vsak sram in vsak
ozir na zakonitost in pravno obstojajoče
stanje ter navade.

To sicer vsi že davnej vemo, ni pa
javnost mislila, da more režim iti še pod
to nizko stopnjo, na kateri stoji uže danes.

Dne 29. t. m. je generalno ravnatelj-
stvo državnih železnic telefonično odredi-
lo, da ljubljansko ravnateljstvo ne sme iz-
plačati uslužbencem bivšega inšpektorata
državnih železnic v Sloveniji plače za ma-
rec. S tem je prizadetih 6000 železniških
uslužbencev s svojimi družinami. Baje pa
so prizadeti tudi železničarji na Hrvat-
skem.

Na vprašanje ljubljanskega ravnatelj-
stva, kako dolgo naj se plača zadrži, ni
dobilo do danes iz Belgrada nobenega od-
govora. Gospodje ne smatrajo slovenskega
urada niti za toliko vrednega, da bi pove-
dali vzrok tej nezaslišani odredbi, ki nima
v upravni zgodovini cele Evrope nobenega
precedensa. V bivši Turčiji je pač čisto-
krat izostala plača uslužbencem, toda to so
ti vnaprej vedeli, in so se že prej dobro
oškodovali s tem, da so jemali podkupnino
ali pa enostavno ropali, česar pa slovenski
uslužbenci ne morejo, ker bi jih zaprli.

Govori se, da je vzrok tej barbarski
naredbi, ki oropa 6000 družin bornega za-
služka, ta, ker namerava vrhovna želez-
niška uprava veliko uslužbencev reducira-
ti. Toda, ali se v kakšni civilizirani drž-
avi uslužbenci reducirajo na ta način?

Uprava bi morala redukcijo izvesti,
ako že ta hoče, ob pravem času na ta na-
čin, da bi bili prizadeti pripravljeni, da
ne bi računali z nadaljno mesečno plačo in
da bi pri tem ne trpeli še ostali, ki se ne
reducirajo. Sicer pa se nihče ne reducira
kar tako, četudi bi se na to pripravil, da
bi se čez noč znašel na cesti brez vsake
pare. Tako nobena pravno urejena drža-
va ni reducirala svojih uslužbencev, naj-
menj pa so pri tem trpeli škodo nepriza-
deti, kakor se je to zgodilo zdaj pri nas.

Kakšen nered mora vladati v belgraj-
ski centralni upravi, da je kaj takega mo-
goče! In kakšen socialni in pravni čut mo-
rajo imeti vladodržci, da se ne sramujejo
na tak način udariti 6000 družin kulturne
in na pravne razmere navajene Slovenije!
Kar se je zgodilo danes železničarjem, se
zgodí jutri lahko profesorjem, učiteljem,
sodnikom itd. Belgrajski režim očividno
smatra Slovenijo za nekakšen Zulu-land,
kjer smejo vladodržci uganjati, kar hoče-
jo, brez ozira na pravne navade, na uprav-
no prakso, na moralni čut in socialne za-
hteve.

Medtem pa, ko se 6000 družinam za-
držuje plača, ki komaj zadostuje za življe-
nje, vrši v Ljubljani že več kot leto dni
posle vojaška komisija, pri kateri en sam
član dobiva na mesec 20.000 dinarjev pla-
če, doklad in dnevnic! Za to denarja ni
preveč, pač pa za naporno in obšekoristno
delo železničarjev.

Ni zadosti, da je tudi južna železnica
pod državno upravo začela držati navzdol,
da se tarife do neznosne višine navijajo,
da kljub temu promet zastaja — zdaj se
bodo še železničarji reducirali, obsodilo na
stotine družin na stradanje in povečalo
število brezposelnih, ki itak strahovito na-
rašča.

Največja nesramnost, brezvestnost in
brutalnost pa je to, da morajo zaradi tega
trpeti tudi oni, katerih redukcija ne za-
dene in z njimi seveda celokupna javnost.
Tako ta režim, ki mu pojo slavo razni
»slovenski« podkupljenci, plačanci in lizu-
ni, češ, da je državotvoren, izpodkupe
vero v državo, v nepristranost uprave in
pravičnost zakonitega reda ter vsvarja
revolucionarno razpoloženje. Cela Slove-
nija mu je le objekt eksploatacije, izmozga-
vanja vseh naših sil in vir obogatitja za
radikalno porodico v Belgradu.

Kakšen šum je nastal v »slovenskem«,
režimu prodanem časopisu, ko smo to
svoj čas pribili! Ali se bodo upali ti sra-
motilci slovenstva tudi še danes braniti ta
brezstidni režim, ki meče naše ljudi ku-
poma na cesto, kakor da so smet?

Proti kuluku.

**VPRAŠANJE POSLANCA DR. HOHNJEC NA NOTRANJEGA MINISTRA RADI
KAZNOVANJA ŽUPANOV. — STALIŠČE SLS GLEDE KULUKA.**

Belgrad, 1. marca. (Izv.) Pred preho-
dom na dnevni red je na današnji seji mi-
nister notranjih zadev Vujičić končno
vendarle odgovoril na vprašanje poslanca
dr. Hohnjeca, zakaj se v Sloveniji mo-
rajo sestavljati spiski oseb, ki so podvrže-
ne kuluku in zakaj je minister notranjih za-
dev odredil, da se občine, ki so proti ku-
luku sklenile resolucije, kaznujejo. Mini-
ster notranjih zadev Vujičić se je izgovar-
jal, da je izdal to naredbo z ozirom na zna-
ni zakon ministra za javne zgradbe. Dr.
Hohnjec je na tak jalov odgovor notranjega
ministra odgovarjal sledeče: Moje vpraša-
nje je imelo za predmet slavni naš kuluk in
posebno one ostre ukrepe, s katerimi je za-
pretil minister za notranje zadeve z ozi-
rom na predpriprave za kuluk preko svoj-
jih podrejenih organov v Sloveniji nekate-
rim, in to ne baš maloštevilnim občinam, ki
so sklenile proteste. To vprašanje sem sta-
vil, ko je bilo na vladni strani še več na-
vdušenja za kuluk, medtem ko je sedaj to
navdušenje padlo pod ničlo. Smemo upati,
da se ne dvigne več nad ničlo. Koncem me-
seca marca poteče z zakonom o dvanajsti-
nah za prve tri mesece 1924. leta kulukov
termin in čas življenja in upamo, da potem
ne bo več vstal. Kuluk kot državna insti-
tucija je neizvedljiv, nevstvarljiv in zato ne-
mogoč. Kot državna institucija ne bi mogel
doseči svojega namena, marveč bi služil
kot šikana za plačkanje državljanov od strani
vladajoče stranke, kadar bi se ji polju-
bilo. Zato se je naša stranka borila proti
izvajanju kuluka po zakonskem pravilniku.
Največji del zasluge za to, da je med kom-
petentnimi činitelji prodrlo mnenje o neiz-
vedljivosti in nemožnosti kuluka kot držav-
ni instituciji, pripade naši stranki. (Aplavz
in klici: Tako je!) V sled naše vstrajne bor-
be je vlada uvidela, da je pravilnik v za-
konu o kuluku konglomerat določb, ki so v
nasprotju z zakonom o kuluku. Zato je vla-
da pripravljena, da bi pravilnik razvelja-
vila. Ista usoda bi po vsej pravici zadela tu-
di zakon o kuluku. S tega stališča je tudi
treba presojati postopanje nekaterih občin
v Sloveniji glede na predpise ministra jav-
nih del in mir »ra notranjih zadev k da-
nemu pravilniku o kuluku. Ker so smatrali
te določbe kot neizvedljive in zakonu pro-
tivne, so bile napram njemu pasivne, ker
se je od vladne strani vedno zagotavljalo,
da se kuluk ne bo izvajal. Še manj se dajo
opravičiti persekutorni ukrepi proti tistim
občinam, ki so napravile sklepe in prošnje

zoper izvedbo kuluka. To je pravo, ki ga
daje poedinim državljanom ustava. Po čl.
15. ustave imajo vsi državljani pravo do
prošnje. Prošnje more podpisati eden ali
več državljanov, ali pa pravne osebe. Proš-
nje se morejo predložiti vsem oblastem
brez razlike. Kdo bi to pravo zanimal ob-
činam? Po čl. 14 imajo državljani pravico
zborovanja in dogovorov. Zakaj se ne bi
smeli razgovarjati v občinskih sejah o tem,
kako nepraktičen, neizvedljiv in nemogoč
je zakon o kuluku? Zakaj ne bi smeli na
občinski seji se dogovarjati o resoluciji, ki
izraža njihovo sodbo o kuluku, in zahte-
vati, da se njihovo mnenje od vlade upo-
števa? To pravo garantira ustava občinam,
to je naravno pravo in bistvo občine. Obči-
na je najprostejša politična edinica, ona je
bila pred državo. Ona ima po svoji naravi
in svojem namenu gotovo pravno določen
delokrog in določeno območje. Država teh
prav občin ne more konfiscirati. Ako to
izvrši, stori akt protipravnosti in nasilja.
Mi hočemo, da ostane pravo občin neokrn-
jeno. Naša stranka je vedno bila in vedno
bo odločno na braniku za avtonomijo in za
pravo avtonomne občine. (Živahno pritje-
vanje in ploskanje.)

DEBATA O PRORAČUNU VRHOVNE UPRAVE.

Nato se je prešlo na dnevni red, na
specialno debato o proračunu vrhovne upra-
ve. Prvi je govoril Alić (musliman) iz
Posne. V daljših izjavah je kritiziral po-
stopanje vlade z dispozicijskim fondom, ka-
terega so v obilni meri uporabljali za pod-
kupovanje tudi v Bosni. Navaja konkretne
slučaje, kakor n. pr. slučaj s Korkut-Maglaj-
ličevim skupino. Za njim je dobil besedo po-
slanec dr. Kumanudi, hivi finančni mi-
nister, ki v dolgem dokumentiranem go-
voru zelo ostro nastopa proti ministru fi-
nanc pri njegovem postopanju v vprašanju
dolgov. Izjavlja, da je država zelo veliko
izgubila na ugledu v inozemstvu in doma,
ker ne izpolnjuje svojih obveznosti. Ta iz-
java je povzročila precej razburjenja in fi-
nančni minister je zahteval, da Kumanudi
izjavi, da država izpolnjuje svoje obvezno-
sti. Kumanudi pa je vztrajal pri svoji izjavi
in je navedel nekatere konkretne slučaje.
Po govoru poslanca Reiserja, ki je
govoril predvsem o vpokojenih, je bila
seja zaključena. Prihodnja seja se vrši v
ponedeljek. Nadaljuje se proračunska de-
bata.

Odmev zagreškega razgovora v vladi.

**RADIKALI STRAŠIJO Z DIKTATURO IN HLINILJO VESELJE NAD PRIHODOM
POSANCEV HRSS.**

Belgrad, 1. marca. (Izv.) »Radičevci
pridejo tekot prihodnjega tedna, najbrž
že v torek v Belgrad! tako se glasijo nam
iz Zagreba došla telefonska in telegrafska
obvestila«, je izjavil uglednejši član vlade
Vašemu dopisniku po današnji seji vlade,
ki je trajala nenavadno dolgo: od 4. do 9.
ure zvečer, kljub temu, da se je vršila
daljša seja vlade tudi tekot dopoldneva
med sejo parlamenta. Videlo se je, da ta
izjava gospodu ministru ni šla preveč od
srca in da jo je podal kot uvod v nadaljno
razlaganje, češ da se Radičevci nikakor ne
boje in so tako baje tudi konstatirali na
tej seji vlade, katere predmet razprave je
bila ta vest. Nasprotno je radikalom po
razlagi tega ministra prihod Radičevih po-
sancev celo drag, ker je to bredvoma ve-
lik korak k konsolidaciji države na zu-
naj in na znotraj. Za slučaj, če bi hoteli
Radičevci vreči sedanjo vlado, bi nastopila
diktatura. Na opazko Vašega dopisnika, da
že itak sedaj vlada prava diktatura radi-
kalov in Turkov, je gospod minister odgo-
voril, da sedanja diktatura malo drugače
izgleda in da imajo radikali pripravljene
razne kombinacije. Sicer pa, je dejal mi-
nister, ni nikakor računati s tem, da bi
mogla vlada pasti pred izglasovanjem pro-
računa, katerega sprejetje bo forsirala,

ker bi padeč vlade pred tem značilo neva-
ren precedent, katerega posledice se ne
dajo predvideti in so torej take izjave ali
nepoznavanje parlamentarnih odredb ali
grožnje brez vsake podlage. Tako ugleden
član vlade.

Toda v drugih krogih so danes mnogo
govorili o prihodu Radičevih posancev, po-
sebnost o izjavi dr. Mačka, ki jo je dal za-
greškemu dopisniku »Politike«, kjer med
drugim pravi, da so Radičevi poslanci pri-
pravljeni, da gredo v Belgrad. Maček je
izjavil, da bo šel on na čelo teh posancev
v Belgrad. Dasiravno so različne izjave vo-
diteljev Radičeve stranke naravnost dose-
daj kar deževale, je tej izjavi dodeljati tem
večjo važnost, ker je sledila neposredno
konferenci med dr. Mačkom in dr. Ko-
rošcem. Poleg te vesti se je največ govorilo
o predstojeli seji vodstva SLS. Najrazličnej-
še kombinacije so krožile. Splošno pa je
bilo mnenje, da se položaj Zagaja v
štadiju pričakovanja odločitve v Nabre-
nu in v Ljubljani. Tudi je bilo mnenje, da ka-
kršneboli bodo te odločitve, se položaj Pa-
šića in njegovih somišljenikov nikakor ne
bo izboljšal. Boj proti korupciji se bo na-
daljeval, dokler ne izginejo iz javnega živ-
ljenja vsi, ki so za sistem korupcije in
strankarstva.

Zadržane železničarske plače.

Protestu Jugoslovanskega kluba se ugodí.

Belgrad, 1. marca. (Izv.) Današnja
»Politika« piše: Snoči so narodni poslanci
iz Slovenije dobili sledeče poročilo iz Ljub-
ljane: Zagrebška železniška direkcija je
obvestila po naročilu generalne direkcije
železnice ljubljanskemu ravnateljstvu že-
leznic, da naj 1. marca do nadaljne odred-
be ne izplača prejemkov državnim želez-
ničarjem v Sloveniji, izvzemši uslužbence
južne železnice. Z ozirom na to vest »Po-
litike«, informiral se je vaš dopisnik v Ju-
goslovanskem klubu, kjer je zvedel o za-
devi, da vest odgovarja resnici in nadalje
so mu izjavili, da sta bila dr. Hohnjec in
poslanec Sušnik pri generalnem direktor-
ju državnih železnic Iliću in sta mu javila
svojo pritožbo glede obstave plač državn-
nim železničarjem v Sloveniji. Generalni
direktor jim je odgovoril, da o kaki obus-
tavitvi plač ne more biti govora. Da se je
zaklenilo nakazilo plač, je bil vzrok v tem,
ker je bilo treba prevzeti državne name-
ščence (?). Kar se tiče južne železnice in
dejstva, da uslužbenci južne železnice niso
dobili nobenega preduma, kakor so ga do-
bili drugi državni uslužbenci, je na pro-
test obeh poslancev generalni direktor iz-
javil, da sebo to takoj zgodilo, kadar bo
sprejet zakon o južni železnici, ki se že
itak nahaja pred narodno skupščino. Po-
vodom prve zadeve pa so bile z ozirom na
protest obeh poslancev takoj dane potreb-
ne instrukcije.

SLOVENSKI STROKOVNJAKI PRI PO- GAJANJH Z ITALIJO.

Belgrad, 1. marca. (Izv.) Z ozirom na
odločne zahteve poslancev Jugoslov. kluba,
je ministrstvo notranjih zadev sklenilo, da
pozove v Belgrad še več slovenskih stro-
kovnjakov za pogajanja z Italijo. Med dru-
gimi sta poklicana iz Ljubljane veterinar
Černe in ravnatelj »Gospodarske zveze«
Zaren.

DAVČNA KONFERENCA Z ITALIJO.

Belgrad, 1. marca. (Izv.) Davčna kon-
ferenca z Italijo, katere je že v oktobru zbo-
rovala v Ljubljani, se bo nadaljevala 15.
marca v Rimu. Delegata naše države g. Hi-
larij Vodopivec, član glavne kontrole in
ekspert g. Niko Marić, predstojnik davčne
oblasti v Dubrovniku, odpotujeta 12. marca
v Rim. Kakor znano, ima ta konferenca na-
men, da se likvidirajo davki v onih krajih,
ki so bili začasno zasedeni od Italijanov in
da se izdela pogodba v svrhu predrešitve
vojnih obdavčenj.

IZ MINISTRSKE SEJE.

Belgrad, 1. marca. (Izv.) Poleg razpra-
ve o političnem položaju, o čemur poroča-
mo na drugem mestu, so na današnji vlad-
ni seji v celoti sprejeli zakon o kmetijski
banki in invalidski zakon.

KAKO SODI O NAS INOZEMSTVO.

Berlin, 1. marca. (Izv.) Berlinski »Lo-
kalanzeiger« poroča, da se širijo v Londo-
nu alarmantne vesti o položaju na Balka-
nu in še posebej o vojnih pripravah kralje-
vine SHS proti Bolgariji. Jugoslavija čaka
samo na vpad bolgarskih komitov. Grška
vlada je baje v velikih skrbih, da jugoslo-
vanske čete zasedejo Solun. V Sofiji so baje
sami prepričani, da je konflikt neizbežen.

ženska volivna pravica na Angleškem.

London, 1. marca. (Izv.) Zbornica je
sprejela predlog, da imajo vse žene od 21.
leta dalje volivno pravico v samoupravna
zastopstva. — Poslej voli vsaka žena, ki je
dopolnila 21. leto, pod enakimi pogoji ka-
kor moški.

Dosedanji volivni zakon je žensko vo-
livno pravico zelo omejeval in so smele vo-
liti le ženske, stare nad 30 let. Ženske bo-
do poslej tvorile na Angleškem znatno moč-
nejši del volivcev (12.400.000 proti 10 mili-
jonom 500 tisoč).

Značilno je, da so za razširjenje ženske
volivne pravice složno glasovali člani de-
lavške stranke in konservativci, dočim so
liberalci glasovali proti.

PRED NOVO STAVKO NA ANGLEŠKEM.

London, 1. marca. (Izv.) Stavbinski delavci in tramvajski uslužbenci groze s štrajkom.

PODPIS ITALIJANSKO-ALBANSKIH POGODB.

Rim, 1. marca. Snoči so v palači Chigi podpisali pogodbe med Italijo in Albanijo, tiče se naseljevanja in konzulatov. (Zje, preče se je med obema deželama sklenila trgovinska pogodba.)

SPOJITEV STRANK V BOLGARIJI.

Sofija, 1. marca. (Izv.) Parlamentarna skupina radikalov je s 26 proti 6 glasovom sklenila svojo združitev z demokratičnim blokom. Ta združitev bo znatno okrepila položaj sedanje vlade.

KORUPCIJSKA AFERA NA ČESKEM.

Praga, 1. marca. (Izv.) Policijska je zaprla več častnikov in uradnikov iz vojnega ministrstva. Govore o neki novi, veliki korupcijski aferi. Z zadevo se je pečal že tudi ministrski svet.

TOZBA PROTI MINISTRU.

Praga, 1. marca. (Izv.) »Rude pravice« poročajo, da je sklenil likvidacijski odbor propadle banke »Bohemia« tožiti bivšega finančnega ministra Sontaga na odškodnino 10 milijonov čeških kron, ker je dovolil banki izdajati nove akcije kljub temu, da je moral vedeti, da je banka pasivna.

PRAŠKI VELESEJ.

Praga, 1. marca. (Izv.) Vlada je dovolila, da smejo obiskovalci praškega velesejma od 9. do 31. marca bivati na Češkem brez vizuma na potnih listih. Za bivanje na Češkem zadošča v označeni dobi velesejske legitimacije.

KOTIRANJE AVSTRIJSKEGA POSOJILA V ITALIJI.

Rim, 1. marca. (Izv.) Vlada je izdala dekret, ki dovoljuje kotiranje avstrijskega mednarodnega posojila na vseh borzah.

BANČNI KONKURZ V MILANU.

Rim, 1. marca. (Izv.) »Banca San Giorgio« v Milanu je napovedala konkurz.

VELIKI SNEŽNI ZAMETI.

Budimpešta, 1. marca. (Izv.) Zaradi snežnih zametov je ves promet z Romunijo ustavljen. Dunajski vlaki imajo po 2—3 ure zamude. Ob Blatnem jezeru je promet ustavljen.

Iz zunanje politike.

* Volilna kampanja v Italiji. V vsej Italiji je bilo za bodoče volitve vloženih 138 kandidatnih list s 1354 kandidati. Mandatov je na razpolago 535. Od tega pripade stranki, ki bo dobila relativno večino glasov, najmanj pa 25 vseh oddanih glasov, dve tretjini t. j. 356 poslancev; ostale dobe druge, na volivni tekmi udeležene stranke. Da dobe večino fašisti, velja že danes kot gotovo dejstvo in se za večinske mandate sploh nobena druga stranka ne potguje. — Za svojega glavnega tekmeca smatrajo fašisti popolare, kar je zlasti razvidno iz dejstva, da se jim je zdelo potrebno, naperiti proti njim najtežje orožje. V svoji zadnji seji je namreč vodstvo fašistovske stranke sklenilo, da bo ob volitvah najodločnejše nastopilo proti »prevratnim strankam« ter je kot tako imenoma označilo tudi popolarsko stranko. Fašisti se torej poslužujejo proti opoziciji prav tistega skrhanega orožja kakor vse vladne stranke: da jo proglašajo za protidrjavno. Popolarska glasila kvitirajo ta udarec s primerno odločnostjo in opo-

zarjajo, da je Mussolini s to »prevratno stranko« ponovno iskal stikov za sodelovanje ter v parlamentu živel od milosti njenih glasov.

Politične vesti.

✚ Iz hrvatske žurnalistike. »Slobodni dom«, glasilo HRSS, ostro polemizira proti »Večeru«, ki je krivilo hrvatsko narodno zastopstvo, da je radi njegove taktike bilo omogočeno izdajstvo Reke. »Slobodni dom« očita »Večeru«, da očitno piše za Pašića in za radikale, in ugotavlja, da tudi srbska opozicija smatra pogodbo z Italijo v toliko za dobro, ker je baje odvrgla vojno, ki da bi sicer sigurno sledila. Odposlanca HRSS sta uporabila vse sile v Belgradu, da prepričata srbsko opozicijo o nasprotnem, da pa jima to ni uspelo. Za slučaj, da bi bili vsi hrvatski zastopniki prišli v Belgrad, piše »Slobodni dom«, bi bila srbska opozicija enostavno izostala od seje, da omogoči rimsko pogodbo in se s tem, kakor pravi, izognila vojni. Tako bi bila imela vlada večino v skupščini. To je znano »Večeru«, zato je jasno, da strelja ta gospoda v hrbet hrvatskemu zastopstvu, oziroma hrvatskemu narodu. Tudi proti »Ozboru« polemizira »Slobodni dom«, ker je pisal, da bi morali sedaj Slovenci in bosanski muslimani zapustiti Belgrad. Proti tej uslugi, ki bi jo naredili samo radikalskemu centralističnemu režimu, argumentira »Slobodni dom« takole: »Naravnost sijajno! Pa naj torej radikali in Turki še tri leta pljačkajo, izdajajo hrvatsko ozemlje in parcelirajo...«

Beleške.

Jok za korita pri »Kmetijski družbi«. Odkar so dobili »Kmetijsko družbo« v svojo oblast podeželski magnati SKS in njihovi uradniški priganjači, so to najvažnejšo sedanjost kmetijsko institucijo spravili na rob propada. Pa tudi drugače ni moglo biti, ker so smatrali družbo za strankarsko podjetje mesto za ustanovo, ki je namenjena povzdigu kmetijstva. Ko je nastopil v družbi gosp. prof. Evgen Jarc svojo funkcijo kot prvi podpredsednik in začel delati red, da iz strankarske organizacije vpostavi zopet splošno kmetijsko organizacijo, so samostojneži zavili in, ker niso imeli stvarnih argumentov, nastopili z nasilstvom. Po svoji lastni zaslugi in zaslugi »slovenskih« demokratov, ki so prenesli kompetenco v Belgrad, se stvar v Belgradu obravnava. Zahvalo smo dolžni našim poslancem, da so proti škandaloznemu postopanju samostojnežev pri Kmetijski družbi in njihovem žalostnemu gospodarstvu nastopili tako odločno, da tudi vlada ni zaprla svojih ušes. Zdaj pa demokratično časopisje in glasila g. Puclja javkajo, kakor bi se samostojnežem zgodila kaka krivica! Isti ljudje, ki dan za dnem govore in pišejo v svoji obnemoglosti, da je naša parlamentarna delegacija brez vsakega vpliva, zdaj solzavo priznavajo, da so sebi in javnosti lagali. Navidezno se bijejo med sabo po svojih listih, znašli so se pa takoj v objemu, ko smo poročali o uspehih Pucljevih intrig v Belgradu. Pucljevo glavno glasilo se je z našimljenim ogorčenjem sedaj spomnilo, da »pripada Kmetijska družba slovenskemu kmetu«. Pozno se je na to spomnilo. Prej samostojneži niso hoteli niti slišati, ko so naši zastopniki v Kmetijski družbi predlagali za volitve v Kmetijsko družbo propore, da bi družbo depolitizirali in jo zopet dvignili na prejšnjo višino. S tem je SKS dokazala, da ji za družbo nič ni bilo, zato je v njej tudi tako škandalozno gospodarila. Družba pa ne sme biti strankarsko korito katere stranke, oziroma njenih eksponentov, kar je bilo

sedaj! Zato jok in stok v demokratično-samostojnih vrstah!

Če dva delata isto, ni isto. Cerkveno-politično glasilo pravoslavne duhovščine »Vesnik«, ki izhaja v Belgradu, je v eni svojih letošnjih števil k zapisal v uvodniku to-le: »Pastirji naše cerkve morajo biti danes bolj kakor prej kdaj pri svetem poslu. Tako v parlamentu, kakor v okrožnih, srezkih in občinskih samoupravah, v šolskih odborih, v kmetijskih zadrugah, v narodnih čitalnicah, povsod in na vsakem mestu je potreben in mora biti duhovnik.« Mi sicer kaj takega za katoliško duhovščino ne trdimo, ker opravlja isto in enako lahko tudi lajik, ako je usposobljen in krščanskega svetovnega naziranja, dajemo pa duhovniku kot državljanu iste pravice kakor vsakemu drugemu. Je pa gotovo, da je včasih za javno delovanje duhovnik celo bolj usposobljen kakor marsikdo drugi, ne samo vsled svoje mnogostranske izobrazbe, marveč ker ga ne vežejo družinske vezi in mu omogočajo nesebično skrb za javni blagor v večji meri, kakor tistemu, ki mora ne samo zase, ampak tudi za svojo družino skrbeti. Glasilo pravoslavne duhovščine pa zahteva mnogo več. In vendar bo n. pr. »Slovenski narod« k temu molčal, čeravno bi rohnal proti cerkvi in katoliški duhovščini, ako bi bila enaka zahteva izšla iz vrst katoliške duhovščine.

Dnevne novice.

— Položnice so te dni prejeli oni p. n. naročniki, ki imajo kaj zastanka za nazaj. Na vsaki položnici je označen dolžni znesek. V lastnem interesu naj dotični naročniki nemudoma poravnajo označeni zastanek, ker jim sicer list ustavimo sredi prihodne tedna.

— Zasilne šole. Ministrstvo za prosveto je reduciralo vse pomožne učitelje na osnovnih šolah. K tem spadajo tudi duhovniki, ki delujejo kot učitelji na zasilnih šolah; z 29. februarjem so bili odvezani nadaljnega službovanja kot pomožni učitelji. Ker pa v tistih krajih, kjer so zasilne šole, ni mogoče čez noč postaviti novih šol in jih še več let ne bo mogoče, je prosvetni otelek v Ljubljani priporočil ministrstvu prosvete, naj se te šole z dosedanjimi pomožnimi učitelji ohranijo. Ker ni drugega izhoda, bo moralo ministrstvo sprejeti nasvet naše prosvetne delegacije. Zato naj gospodje na zasilnih šolah kar naprej počujejo. Nagrada za pouk se jim bo naknadno nakazala.

— Umrli je včeraj v Lipnici v župniji Dobrava pri Kropi Franc Stroj, brat kanonika Alojzija Stroja v Ljubljani, železniškega višjega revidenta in postajenačelnika Valentina Stroja v Borovnici in mlinarja Mihaela Stroja v Grabču pri Gorjah. Pogreb bo v ponedeljek, 3. marca, ob pol 10 uri iz Lipnice št 6, na pokopališče na Dobravi. Pokojnika, ki je bil znan po svojem zglednem krščanskem življenju in je bil tudi v boleznih zglede potrpežljivosti, priporočamo v molitev in v blag spomin.

— Vse bo cenejše! Voznina za en vagon parafina od Trsta do Postojne znaša z vsemi pristojbinami vred 1190 dinarjev, za mnogo krajšo pot iz Postojne do Ljubljane pa za isti vagon 2440 dinarjev. Voznina za en vagon sveč v paketih od Ljubljane do Gjevčelije znaša 22.850 dinarjev. Preko Trsta in dalje po morju do Soluna pa znaša voznina le 11 tisoč dinarjev, čeprav jo je treba plačati v zlatu.

— Konec trabuk. Nekateri belgrajski listi poročajo, da je centralna uprava državnih monopolov sklenila opustiti nadaljnjo izdelavo nekdanj tako priljubljenih smodk »trabuk«. Kadilci, ki poznajo plemenitost in žlahtni vonj starih trabuk in smrad današnjih,

bodo pri tej novici gotovo vsi soglasno vzklili: Hvala Bogu!

— Avstrijski konzulat v Zagrebu. Avstrijska vlada je dosedanje avstrijsko ekspozituro za vidiranje potnih listov izpremenila v konzulat. Za avstrijskega konzula v Zagrebu je imenovan g. Emerik Herzfeld.

— Splošni jugoslovanski ženski kongres v Sarajevu. Narodna ženska zveza je sklenila, da se vrši letošnji kongres jugoslovanskih ženskih prosvetnih in človekoljubnih društev meseca maja v Sarajevu.

— Važno za pravnike in kmete. Velika razburjenja, zlasti med kmetiskim ljudstvom, je povzročil princip »krona je krona« pri hipotekarnih dolgovih in obveznostih. Ta princip je rodil že nebroj pravnih ne samo pri nas, ampak tudi v vseh deželah bivše Avstrije, kjer je bil uveljavljen ta princip. Dunajska »Neue Presse« od 29. februarja pa poroča v svojem gospodarskem delu, da je dunajsko deželno sodišče v najnovejšem času priznalo valorizacijo hipotek. Slučaj je sledeči: Zakonca Simon in Helena Robl sta kupila od Adolfa Frischeka leta 1918. hišo, za katero sta ostala 70.000 kron dolžna. Ta znesek sta hotela plačati sedaj v malovrednih kronah. Ker je upnik odklonil sprejem denarja, sta dolžnika deponirala denar pri sodišču, nakar je upnik tožil za valorizacijo (t. j. za priznanje dolga v stari veljavi). Pri ustmeni razpravi je tožitelj za zastopnik naglašal, da v danem slučaju princip »krona je krona« ne more veljati, ker gre za terjatev, ki je nastala pred 15. marcem 1919. in ker se po § 1413 c. z. ne sme upniku nič drugega vsiliti kakor to, kar se mu dolguje. Zastopnik obtoženca pa je izvajal, da se mora princip »krona je krona« uveljaviti na celi črti. Deželno sodišče je razsodilo, da ima tožitelj prav, če obstane na valorizaciji. Razsodbo je utemeljilo s tem, da zahteva pošten promet, da dobi prodajalec tisto protivrednost, na katero sta mislila kupec in prodajalec v trenutku kupnje. Zakon štiti »dobro vero« s tem, da izključuje prodajo pod polovico prave vrednosti, dalje s tem, da prodajalcu prodane reči ni treba izročiti, če kupec ne plača, §§ 988 in 989 c. z. pa določajo, kako se je treba ravnavati v slučaju, če se izpremeni notranja vrednost denarja. Za plačilo dalje ne jamči le oseba kupca, ampak posvetlo samo s svojo realno vrednostjo. Če bi bil prodajalec slutil, da bo enkrat morebiti dobil le tisočinko pogojene vsote, svoje terjatve zaradi ogromnih stroškov sploh ne bi bil vključil. Če bi obveljal princip »krona je krona« tudi v slučaju padca avstrijske krone na nižnjo nemške marke, bi kupec sploh ne bil mogel plačati svoje terjatve, ker se bankovcev po 50.000 sploh ne izplača ti ekati.

— Tečaj za gospodarske vajence. Gospodarske vajence sprejme državna kmetijska šola na Grmu za dobo od 1. aprila do 31. oktobra t. l. Sprejemni pogoji so: starost najmanj 16 let, telesna sposobnost, neoporekljivost ter dovršena ljudska šola. Prednost imajo kmečki sinovi, predvsem oni, ki ostanejo na domačem gospodarstvu. Gospodarski vajenci se uporabljajo za delo v vseh panogah šolskega gospodarstva, zlasti v sadjarstvu in vinarstvu in uživajo tudi teoretičen pouk pri delu, kjer so zaposleni. Za to dobivajo prosto hrano in prosto stanovanje ter majhno nagrado v denarju. Gospodarska praksa je izvrstna predprilava za vstop v šolo s 1. novembrom 1924. Pri sprejemu v šolo imajo vajenci prednost pred drugimi prosilci in sicer, ako izpolnijo ostale pogoje, na prosta mesta. — Lastnoročno na celo polo pisane prošnje s priloženim krstnim listom, domovnico, zadnjim šolskim izpričevalom ter izpričevalom o narnosti, je poslati do 20. marca 1924 ravnatelstvu drž. kmetijske šole na Grmu, v Novem mestu.

— Železniške nesreče. V petek zjutraj se je dogodila na progi Subotica—Vinkovci

Edmund About:

52

Kralj gora.

Iz francoščine prestavila K. Hafner.
(Daje.)

Že so Mustakas in nekateri drugi stekali roke, da me primejo in delijo z menoj svoje smrtno bolečine. Hadži Stavros ni imel več moči, da me brani. Od časa do časa je strahovit sunek pretresel to močno telo, kot pretresa drvarjeva sekira stoleten hrast. Tolovaji so bili prepričani, da izdihne in da bo ta nezmagljivi padel premagan od smrti. Vse vezi, ki so jih vezale na njihovega poveljnika, vezi koristi, strahu, upanja in hvaležnosti, so se trgale kot pajčevina. Grki so najbolj nestanovitni narod na zemlji. Njihova neznačajna gibčnost se da včasih zvezati, toda le kot pero, pripravljena, da vsak hip odskoči. V potrebi se radi naslonijo na močnejšega, in stopijo v stopinje bolj izvežbanega, nikdar pa ne odpustijo mojemu, ki jih varuje, ali pri katerem bogatijo. Že trideset in več stoletij je ta narod sestavljen iz sebičnih in ljubosumnih enot, katere potreba družbi, nesreča loči, in ki jih nobena človeška moč ne bo mogla zlit skupaj.

Hadži Stavros je spoznal na svoje stroške, da nihče ne poveljuje nekaznovan šestdesetim Grkom. Njegova oblast ni niti za minuto preživela njegove moralne gibčnosti in njegove telesne moči. Ne da bi

govoril o bolnikih, ki so nam kazali pesti in nam očitali svoje bolečine, so se zdravi močje zbirali pred očmi svojega postavnega kralja okoli nekega velikega, divjega kmeta, ki mu je bilo ime Koltzida. Bil je največji klepetavec in predrznež v četi, nesramen tepec brez pameti in poguma, eden onih, ki se skrivajo med delom in ki nosijo zastavo po zmagi; toda v enakih slučajih je sreča s predrzneži in klepetarji. Koltzida je, ponosen na svoja pljuča, metal očitanja na Hadži Stavrosovo truplo, kot meče grobar zemljo na krsto mrtveca. »Tak si torej, ti pametni mož«, je rekel, »nezmagljivi general, vseomogoči kralj, neranljivi junak. Nisi sam razprostrl svoje slave in mi smo bili toliko neumni, da smo se ti zaupali! Kaj smo pridobili v tvoji družini? Čemu si nam služil? Dal si nam ubogih štirinajstdeset frankov mesečno, kot bi bili kakšni najemniki. Hranil si nas s črnim kruhom in plesnivim sirom, katerega niti psi ne bi marali, medtem ko si sam živel v izobilju in pošiljal z zlatom napolnjene ladje na vse bankirje v inozemstvu. Kaj imamo od naših zmag in vse te pogumne krvi, ki smo jo prelili v gori? Ničesar. Ti si obdržal vse zase, plen, rop in odkupnino ujetnikov! Res je, da si nam prepustil udarce bajonetov; to je edini dobiček, od katerega nisi nikoli vzel svojega deleža. V dveh letih, kar sem pri tebi, sem dobil v hrbet štirinajst ran in ti nam ne moreš pokazati niti ene brazgotine! Pa če bi nas bil znal vsaj voditi! Če bi

bil izbral ugodne prilike, kjer se je malo tvegalo, pa veliko pridobil! Toda pustil si nas tepsti od nasprotnikov; bil si krvnik naših tovarišev; vrgel si nas v volčje žrelo! Mudi se ti torej, da končaš in se umakneš! Komaj čakaš, da bi bili vsi pokopani z Vasilijem, da nas izročiš temu prokletemu milordu, ki je vrgel čar na naše najboljše vojake. Toda nikar ne upaj, da se odtegneš naši osveti. Jaz vem, zakaj hočeš, da odide: plačal je svojo odkupnino. Toda kaj hočeš s tem denarjem? Ali ga misliš odnesti na drugi svet? Zelo si bolan, moj ubogi Hadži Stavros. Milord te ni izvzel; umrl boš kot drugi, to je gotovo! Prijatelji, sami svoji gospodarji smo. Nikogar več ne bomo ubogali, delali bomo, kar se nam bo zljubilo, jedli bomo, kar je najboljšega, popili vse eginsko vino, nažgali vse gozdove v okolici, da spečemo vse črede v okolici, izropali bomo celo kraljestvo! Zavzeli Atene in taborili bomo na kraljevem dvorišču. Treba je samo, da se pustite voditi; jaz poznam dobro okolico. Pričimo s tem, da vržemo starca v prepad z njegovim ljubim milordom; potem vam bom povedal, kaj nam je storiti!«

Koltzidjeva zgovornost nas bi bila kmalu stala življenje, kajti poslušalci so ploskali. Stari Hadži Stavrosovi tovariši, deset ali dvanajst udanih palikarov, ki bi nam bili lahko prihiteli na pomoč, so jedli prigrizek njegove mize; zvalili so se v krčbi. Toda noben govornik se ne dvigne do moči brez

ljubosumnežev. Ko je kazalo, da postane Koltzida poveljnik tolpe, so se mu Tamburis in nekateri drugi častihlepeži postavili nasproti in se zbrali okoli nas. Poveljnik proti poveljniku, oni so ljubili bolj tistega, ki jih je znal voditi, kot pa zabavljivača, katerega ničnost jih je žalila. Uvaževali so pa tudi, da kralj ne bo več dolgo živel in da si bo zbral naslednika med svojimi zvestimi, ki so stali okoli njega. To ni bilo kar tako. Skoro gotovo je bilo, da bo množica raje potrdila Hadži Stavrosovo izvolitev kot pa tako revolucionarno samozvanje. Osem ali deset glasov se je dvignilo v naš prid. Naš, ker bili smo le še enota. Prijemal sem se kralja gora in tudi on je ovil eno roko okoli mojega vratu. Tamburis in njegovi so se sporazumeli v štirih besedah; hitro so sestavili obrambni načrt; trije močje so izrabili vrvež in stekli z Dimitrijem v skladišče tolpe po puške in krogle in veliko zalogo smodnika. Skrivaj so se pomešali med množico. Dve stranki sta se od minute do minute bolj ločili; zabavljivec so letele od ene strani na drugo. Naši tovariši so bili obrnjeni proti Marijanini sobi in so branili stopnice. Napravili so nam zid s svojimi trupli in so vrgli sovražnika nazaj v Hadži Stavrosovo kabinet. Med najhujšim šumom se je zaslislal strel. Rdeč ognjen trak je obližnil prah in gromovito je odmevalo od skal.

(Dalje sledi.)

pri postaji Sebešič večja železniška nesreča. Od nekega tovornega vlaka se je odpelo 6 vagonov, v katere je pridrvel z vso silo brzovlak iz Subotice. Človeških žrtev nesreče ni zahtevala, samo vlakovodja je poškodovan na levem očesu. Na lice mesta došla komisija je ugotovila, da je za nesrečo odgovoren železniški pripravnik Bela Poljakovič. — Istega dne je pred postajo v Dobou (Bosna) skočil iz tira en vagon III. razreda brzovlaka, ki vozi na progi Sarajevo—Brod. Potniki iz Sarajeva so prišli v Zagreb z veliko zamudo. Ponesrečeni se ni nihče.

— V Mošnjah na pokopališču je bila 27. februarja gruda 36 cm globoko zamrznjena. — Drag sneg. Za odnašanje snega v Zagrebu je občina najela 400 delavcev in 100 voz. Stroški bodo znašali 1 milijon kron.

— Pobegnili je od čevljarskega mojstra Antona Omerse v Krškem uslužbenec 20 letni Martin Rodman, doma iz Sp. Pohancev pri Artičah v Brežiškem okraju. Fant je majhne, šibke postave, blede, črnih las in črno oblečen. Vzrok bega še ni pojasnjen. — Iz občinskih zaporov v Kranju je pobegnil 40 letni Ivan Baloh, doma od Sv. Lucije. Begunec ima kostanjeve lase, pristrizene brke in je čedno oblečen. Begunec je baje nekoliko slaboumen in skrajno nevaren človek.

— Izgnan je iz naše države za nedolžen čas 21 letni, samski delavec Alojzij Cesaratto iz Trsta kot nevaren vlomilec in tat.

— Prošnja. Kdor kaj ve o korporalu avstrijskega 97. pešpolka v Trstu Ivanu Ambrožiču, doma iz Slivja pri Postojni, po poklicu mlinar, naj javi na naslov: Katarina Ambrožič, Zagreb, Ilica 160. Zadnjič se je zgledil meseca decembra 1914 iz ruskega bojišča.

— Dva fanta, stara 14 let, ki sta dovršila osnovno šolo s povojnim uspehom, se hočeta izučiti ključavničarske obrti pri poštenem mojstru v Ljubljani ali kje v Sloveniji. Naslov pove šolsko vodstvo Gančani, p. Beltinci, Prekmurje.

— Razne nesreče. V tovarni stekla v Zagorju si je obratovodja Jugovar Franc zlomil pri skoku iz vagona levo nogo. Pri stavbeniku Viljemu Denggu v Ptuj si je zidar Horvat Alojzij izpahnil desno roko. Na parni žagi Franca Stareta v Kamniku je delavec Žumru Jerneja hloď zmečkal levo roko. — V gozdu Hojak Rafaela v Podrečju je drvarju Gregorin Janezu zmečkal hloď stopalo desne noge. Kunst Vinko, delavec v svečarni Gert Franc v Mariboru se je s sekuro močno usekal levo roko. — Pri gradnji železnice v Ljutomeru si je delavec Franc Zernec zlomil levo nogo, Kapun Karel pa desno roko; oba sta bila odana v bolnico. — Pri trdki A. Kolenc in drug v Celju je delavca Lipovšek Ivana udaril konj s kopitom na čelo in mu zadjal hudo poškodbo. — Pri elektr. društvu A. E. G. Union v Celju se je sluga Bernard Olmar zbolel v desno roko, vsled česar se je rana inficirala. V tvornici »Cinalc« v Celju je delavcu Tekave Josipu padel tram na levo nogo in mu jo zlomil. Oddan je bil v bolnico. V trgovini Amaliye Piki v Grižah pri Celju je padla učenka Marica Uranjek in si izvila levo roko. Habet Franc, zidar pri Matku Curku v Ljubljani je na stavbi »Anatom. instituta« v Ljubljini vlivljal svinčni lot, pri tem mu je svinčev puhal v obraz in ga opekel. V papirnici v Vevčah se je mizarški pomočnik Rešek Feliks na krožni žagi urezal na levi roki. — V tovarni konzerv »Globus« na Vrhniki se je brusilec Birk Franc ob pločevin močno obrezal na desni roki.

— Iz Džombolje v Banatu, ki pade meseca marca pod Romunijo, je prejela zvonarna Strojnih tovarnih in livarskih d. d. v Ljubljani te dni tole pismo: Zvonovi so nam po trinajst-dnevem polovanju srečno dospeli. Ležali so 2 dni na postaji. Postaja je bila prava božja pot, ker je lepa oblika vabila vse, da si zvonove ogledajo. Od 12.000 prebivalcev bilo jih je 10.000 v sprevedu, ki je spremljal zvonove od postaje do cerkve. V zvonik smo jih srečno dvignili in sedaj so divi vse čistim glasovom, ki popolnoma soglašajo s ohranjenim zvonom A. Iz srca je prihajala zahvalna pesem, kakor izrekam tudi trditi iz srca najlepšo zahvalo svojih župljanov. Bog blagoslovi Vaše delo! S posebnim pozdravom: Franc Neff, dekan-župnik. 1131

— Opozorjamo ponovno, da razprodaja Osrednji zavod za žensko domačo obrt v Ljubljani, Turjaški trg 6—II, še nadalje najrazno-vrstnejša in brezhibno izvršena ženska ročna dela po znatno znižanih cenah na drobno in na debelo. 1165

Štajerske novice.

Š Imenovanje. Konzistorijski svetovalec lavantinske škofije je postal g. Martin Jurkovič, prošt v Ptuj.

Š Pogreb gospe dr. Jesenkove v Sevnici. V petek dopoldne se je vršil v Sevnici pogreb pokojne gospe Jesenkove, soproge tamkajšnjega odvetnika g. dr. Roka Jesenka. Udeležba je bila nad vse veličastna, kar priča, kako priljubljena je bila pokojnica med Sevnčanmi. Pogrebne obrede je opravil s sveto mašo domači g. župnik ob asistenci osmih duhovnikov iz okolice. Pevski zbor je zapel žalostinke pred župniščem, kjer je bila pokojnica položena z detetom na mrtvaški oder, ko so jo bili dan poprej prepeljali iz brežiške bolnice, potem v cerkvi in na gro-

bu. Domači g. župnik, osebni prijatelj družine pokojnice, je spregovoril ob odprtem grobu par v srce segajočih besed, v katerih se je globoko ginja poslovlil ob gospe Jesenkove, hvalil njeno blago dušo, izredno ljubeznivost in zlato mamico in tolažil žalostne sorodnike, posebno pa globoko potrtega soproga in sinčka, zagotavljajoč jih, da jim bo spomin na preblago Maksimilo uteha v neizmerni boli. Votlo je bobnela ruša, ko je zagrinjala prerani grob, v katerega je morala po nelzposnem zakonu narave leči tako blaga žena, kot je bila gospa Jesenkova. Naj ji sveti večna luč!

Š Umirovljeni profesorji. Ministrstvo prosvete je umirovilo na Štajerskem profesorje: Janka Košana iz Maribora in Emilijana Lileka ter Mateja Suhača v Celju.

Š Odbor zdravniškega društva v Mariboru. Na zadnjem občnem zboru se je konstituiral odbor zdravniškega društva takole: predsednik dr. Fr. Jankovič, podpredsednik dr. Bergmann, tajnik dr. Dekleva, blagajnik dr. Marin, knjižničar dr. Černič, odborniki: dr. Robič, dr. Tavčar, dr. Karel Ipavč, dr. Drosch; namestniki: dr. Rajšp, dr. Bela Stuhec, revizorji: dr. Zurečko, dr. Klasina.

Š Povratek mariborskega velikega župana. Dr. Ploj, veliki župan mariborske oblasti, prevzame v ponedeljek 3. marca zopet posle od svojega namestnika dr. Vončine. Kakor znano, se je mudil dosedaj g. dr. Ploj v Parizu pri reparacijski komisiji.

Primorske novice.

p Okoličanski župani pri tržaškem županu. Tržaška mestna občina je v zadnjem času do- ločila novo užitninsko črto, vsled katere je prebivalstvo raznih okoliških vasi, ki ima svo- ja polja tostran črte, zelo prizadeto. Te dni se je zato zbrala deputacija okoliških žu- panov in se pod vodstvom dr. Slavika oglasila pri tržaškem županu dr. Pitaccu, kateremu je predložila toštarne pritožbe prebivalstva. Žu- pan je deputacijo prijazno sprejel in zagotovil odpomoč.

Ljubljanske novice.

Ij Cerkvni koncert v stolnici, ki ga priredi stolno Cee. društvo v sredo, dne 12. marca, bo osmi koncert te vrste, odkar ima stolnica nove, od pokojnega nadarjenega ljubljanskega orglarskega mojstra Ivana Milavca postavljene orgle. Pri vsakem izmed teh koncertov so tudi

Gospodarstvo.

Industrijsko posojilo.

Naša mlada industrija se nahaja zara- di splošne gospodarske in denarne krize v težkem položaju. Denarni zavodi, ki finan- cirajo večino naših industrijskih ustanov, se sami bore s težavami, ki jih povzroča ob- čutno pomanjkanje gotovine in zato ne mo- rejo industrijskih potreb kriti v polni meri in za znosljive obresti. Država se tudi ne gane, ampak s svojo prometno, tarifno in carinsko politiko razvoj gospodarske krize v industriji še pospešuje. Zato industrial- nim krogom v Jugoslaviji ni preostalo nič drugega, kakor da se obrnejo za pomoč v tujino, da dobe na razpolago potrebna sred- stva za vzdrževanje oziroma za razširjenje svojih podjetij.

Iniciativno za to akcijo so dali indus- trijanci v Vojvodini. Ti so se bili parkrat obrni- li na Belgrad za pomoč, a ves njihov trud je bil zaman. V Belgradu so naleteli na gluha ušesa in če ne na prazne, pa vsaj na trdno zaprte blagajne. V tej stiski se je rodil na- črt, naj industriji najamejo sami na svoj račun veliko posojilo v inozemstvu.

Tozadevna pogajanja so vodile razne trgovske zbornice preko svojih pooblaščen- cev. Pogajanja so se dolgo vlekla, končno pa so rodila le zaželen uspeh: Na Angle- škem se je našel potreben kapital, ki bo vsaj za prvi začetek pokril potrebe naše indus- trije, angleškimi kapitalistom pa so se pridru- žili tudi Nizozemci.

Na skupni seji industrijalcev in bel- grajske trgovske zbornice je v petek poro- čal predsednik Zveze belgrajskih industrij- alcev g. Bajloni o nameravanem posojilu. G. Bajloni je povedal, da je vlada odrekla državno garancijo za industrijsko posojilo in je prepustila industrijcem popolno svobo- do, naj na svojo pest napravijo, kar hočejo in morejo. Industrijci bi bili sicer sami pri- pravljeni vplačevati lepe zneske v poseben »garancijski fond«, vprašanje pa je, če bo vlada na ta načrt pristala. Zaenkrat se sme- jo industrijci zanašati le na svojo lastno moč.

Zanimanje za industrijsko posojilo je v vseh pokrajnah kraljevine SHS jako ve- liko. Iz Subotice poročajo, da se je tam pri- javilo 60 industrijcev, ki bi potrebovali 70 milijonov dinarjev posojila. Novi Sad zahteva za 40 industrijalcev 55 milijonov dinar- jev, Veliki Bečkerek pa zahteva celo 200 mi- ljonov dinarjev za 50 industrijalcev. Vojvo- dinci bi torej sami radi 350 milijonov dinar- jev. Slovenska »Zveza industrijcev« želi za 20 svojih članov okoli 30 milijonov dinarjev, poleg tega pa se je oglašila ena sama trdka za 40 milijonov dinarjev. Zagrebčani bi radi dobili za 25 industrijalcev 70 milijonov dinar-

orgle samostojno nastopale. Pri sedanjem kon- certu bo g. Stanko Premrl, ravnatelj stolnega kora, izvajal osem točk delema iz klasične, de- loma iz moderne orgelske literature. Na vrsto pridejo: Bach z dvema skladbama, s poedino pa: Mendelssohn, Brahms, Renzo Bossi, Guil- mant Canestrari in Gulbins. Poleg orgelskih skladb bo stolni pevski zbor pod vodstvom g. kanonika dr. Fr. Kimovca izvajal dvesti pesmi novejših slovenske cerkvene glasbe. Vstopnice za koncert in sporedi z nekaterimi besedili bo- do od srede prihodnjega tedna dalje na prodaj v Jugoslovanski knjigarni.

Ij Redek jubilej. Včeraj, dne 1. marca je obhajal 35 letnico zvestega službovanja kot poslovođa tvrdke Ant. Krisper g. Jernej Šerjak. Obenem je obhajal isti dan tudi 30 letnico svoje poroke. Marljivemu delavcu na polju naše prosvete kličemo: Bog ga živi še mnogo let!

Umrla je v Ljubljani v petek zvečer gospa Ivana Kleinmayr, mati gospe Ma- rije Sadar-Kleinmayr, učiteljice na 4. dekliški osnovni šoli v Spodnji Šiški, in tašča g. Adolfa Sadarja, ravnatelja drž. vzgajališča v Ljublja- ni, v starosti 71. let. Pogreb bo jutri popoldne ob 4. s Poljanskega nasipa 52. Naj počiva v miru!

Ij Govorilne ure kluba občinskih svetni- kov SLS so vsaki ponedeljek od 5—6 popoldne v tajništvu, Jugoslovanska tiskarna, II. nadstr.

Ij Tatvine. Posestnici na Vodnikovi cesti 17 Antoniji Brodnikovi je bil ukraden lonec že opranega perila, ki je bilo pripravljeno za su- šenje. Perilo z loncem ceni na 600 Din. — Posestniku in izvoščku Viktorju Prepeluhu v Hradeckega vasi je bilo ukradeno iz omare v spalnici 44 petkronskih srebrnih tolarjev, 10 goldinarjev in 20 kron, dalje ameriški srebrni dolar in 3 češkoslovaške srebrne krome. — Me- sarju Francu Volkarju na Poljanski cesti je bil ukraden smoking, vreden 1000 Din. — V go- stilni Kajfež v Florjanski ulici je bila ukra- dena prekupcu Ivanu Mramorju lisičja koža. — Kurjaču Stefanu Fošnjaku v mestni hiši v Gajevi ulici 2 je bila ukradena s hodnika belo- zelena srajca, vredna 150 Din. — S pulta dro- gerije »Adria« v Selenburgovi ulici je bil ukra- den fotograf. aparat »Ernemanc«, vreden 3000 Din. — Leopoldini Kalan v Gradišču 8 sta bili ukradeni dve rdeči odeji, vredni 500 Din. — Natakarskemu vajencu v hotelu Slon Ivanu Doljaku je bilo ukradeno iz zaklenjenega kovč- ka 66 Din gotovine. — V kavarni Vošpernik je bilo ukradeno Antonu Markovini 325 Din gotovine.

je izdelalo v poslovni dobi 1922/23 27.272 ton martinskega jekla, kar znači približno 40 odstotkov dosegljive polne proizvodnje tvorniških naprav v Jugoslaviji, napram 18.905 tonam v prejšnjem letu. Obratovanje tvornice, ki to proizvodnjo podelujejo, je bilo ves čas neovirano, tako da so se mogla izvršiti vsa dohajajoča naročila. V jeseni leta 1922. je nastopila na železnem trgu splošna prodajna kriza, ki je prisilila de- lati tu pa tam na zalogo. Kriza je trajala do spomladi leta 1923., ko se je v zvezi z za- sedbo Poruhrja nenadoma pojavilo živah- no povpraševanje iz Nemčije po valjani in vlečeni žici. Cene sirovinam, poluizdel- kom in gotovim izdelkom so nekaj časa nato skokoma naraščale, zatem pa z isto naglico zopet padale ter se ustalile sled- njič zlasti za gotove izdelke prav močno pod onimi cenami, ki so bile v veljavi v poprejšnji zimi. Povpraševanje iz inozem- stva je ponehalo, sosednje države s svojo večjo in močnejšo industrijo so se pričele ozirati po novih tržiščih za svojo odvisno proizvodnjo in našle so si jih v naši državi s tem, da so pričele oddajati blago pod ce- no. Nezadostna carinska zaščita, mnogo manjša nego je bila v bivši avstro-ogrski monarhiji, je vzrok, da inozemska konku- renca z lahkoto k nam prodira in da smo izpostavljeni njenemu dumpingu, zlasti ker smo obdani od treh držav z močno raz- vito industrijo in z visoko zaščitno carino. Pri nas se nalagajo industriji vsak čas no- va bremena, v njeno zaščito se pa malokaj stori, tako da se ne more povzpeti do raz- sežnega dela, kar je tudi delavstvu v škodo.

Tvornica elektrod na Dobravi je bi- la v minulem poslovnem letu ves čas v prav zadovoljivi meri zaposlena. — Elek- trode so si pridobile dober sloves in se uporabljajo že skoraj v vseh evropskih drž- avah. Tudi žičarna na Bistrici v R. na Koroškem je mogla vzdrževati nepreki- njeno obratovanje navzlic prodajni krizi ki se je pojavila v Avstriji. Plavži v Šked- nju pri Trstu niso bili v obratu, pričako- vati pa je, da prične delo v Škednju kon- cem marca v omejenem obsegu.

Bolniška blagajna v Sloveniji poslu- joče bratovske skladnice izkazuje dne 31. decembra 1922 l. 291.041.36 Din, provi- zijska blagajna bratovske skladnice istega dne pa 352.354.64 Din premoženja, pokoj- ninski sklad namočencev je imel dne 30. junija 1923. l. 171.308.10 Din imovine.

Čisti dobiček znaša 613.324.54 Din in je nekoliko nižji od onega v prejšnjem letu, kar so povzročile znatno višje pasivne ob- resti. Vsled premlade delniške glavnice so dosegle te obresti visoko vsoto 3.386.370.36 Din. Industrijsko delavnost ovira v veliki meri splošna pičlost denarja in kredita in pa izredno visoka obrestna mera.

Po poročilu in predlogu preglednikov je občni zbor soglasno odobril predložene letne račune in sklenil, da je plačati po- čenši s 15. marcem 1924 kot dividendo po 5.50 Din (11 odstotkov) na delnico.

• • •

g Vpisi v trgovinski register. Vpisale so se nastopne firme: Tekstilana, tovarna su- kna d. d. v Kočevju, delniška glavnica 6 mi- ljonov dinarjev; »Elektra« d. d. v Ljubljani, delniška glavnica 3 milijone dinarjev; Kodrič in Potokar, manufakturna trgovina, javna tr- govsko družba v Ljubljani; Ogledalo — izde- lovalnica ogledal in brušenega stekla — družba z omejeno zavezo v Ljubljani; Papi- rografija, družba z o. z. v Ljubljani; Polzela, tvornica lesnih izdelkov, družba z o. z. v Pol- zeli; M. Stele & I. Pielick, trgovina s sadjem, zelenjavo in deželimi pridelki na debelo v Ljubljani; Ilija Goleš in Franc Pureber, druž- ba za prolizavanje in trgovina z mesom in mesnimi izdelki v Novem mestu; Konservna tovarna Globus d. d. na Vrhniki, za prevzem družbe z o. z. »Konservne tovarne« na Vrhniki;

g Izbris iz trgovinskega registra. Izbris- sale so se nastopne firme: Fr. & I. Meško, tr- govina z manufakturnim blagom v Celju.

g Povišanje kapitala. Firma Črna — Ka- olin, delniška družba v Ljubljani povišuje delniško glavnico od 1 milijona na 2 milijona kron.

g Poravnalno postopanje. O imovini Elize Brulčeve in Mire Cernetove, trgovk v Celju, registriranih pod firmo: Brulc & Cerné, javna trgovska družba v Celju se je uvedlo porav- nalno postopanje.

g Občni zbori. Kmetska posojilnica ljub- ljanske okolice, 12. marca; Elektrarna Škofja Loka in okolica, d. d. 23. marca; Črna-Koln, d. d. v Ljubljani, 24. marca; »Deska«, gozdna industrijska delniška družba v Ljubljani, 24. marca.

g Češkoslovaška trgovina z Jugoslavijo. V januarju t. l. je uvozila Češkoslovaška iz Jugoslavije za 26¼ milijonov češkoslovaških kron blaga, torej 3.24 odstotkov vsega češke- ga uvoza. Jugoslavija stoji v tem pogledu na 7. mestu. Nasprotno je izvozila Češkoslovaška v Jugoslavijo za 33¼ milijonov kron, t. j. 4.15 odstotkov vsega češkega izvoza. Pri izvozu Češkoslovaške stoji Jugoslavija na 6. mestu. Skupni uvoz Češkoslovaške v teku meseca ja- nuarja je znašal 809.8 milijonov češkoslova- ških kron, izvoz pa 800.3 milijone češkoslo- vaških kron.

KRANJSKA INDUSTRIJSKA DRUŽBA.

je imela dne 28. februarja pod predse- stvom gosp. A. Fera svojo 54. redno glav- no skupščino. Iz poročila upravnega odbo- ra, ki ga je podal generalni ravnatelj gos- pod Karel Noot, povzamemo, da je podjet-

g Izvoz sliv iz Jugoslavije. Po statističnih podatkih ministrstva za trgovino so izvozili v pretekli sezoni iz naše države 42 milijonov kilogramov suhih sliv v žaklijah in 6 milijonov sliv v zabojih. Največ sliv so prodali v Nemčijo. V primeri s prejšnjimi leti so letos izvozili za 30 odstotkov več sliv.

g Češki čevlji se bodo podražili. Z ozirom na podražitev kož računajo češki industrijalci s podražitvijo čevljev za 10—15 odstotkov.

g Hmeljarska letina v Češkoslovaški. V letu 1923. je znašal pridelek hmelja v Češkoslovaški 60.883 stotov (po 50 kg).

g Ruski izvoz surovin. V preteklem letu je Rusija izvozila surovine v zlatih rubljah: lan 11.206.000, laneni odpadki 1.645.000, konoplja 1.659.000, kože 4.500.000, konjska žima 2.605.000, nepredelane ščetine 3.637.000, čreva 1.172.000.

g Obtok bankovcev v Franciji. Izkaz Banque de France za 28. februar izkazuje 39 milijard 345 milijonov papirnatega denarja, kar pomeni napram 21. februarju zvišanje za 450 milijonov frankov.

BORZA.

Curij, 1. marca. (Izv.) Holandija 215,35, New York 5.7750, London 24,84, Pariz 24,08, Milan 24,84, Praga 16,74, Pešta 0,012, Beograd 7,29, Sofija 4,85.

Zanimivosti.

PRI KITAJSKEM CESARJU.

Dr. A. Fuchs, profesor za oči na univerzi v Pekingju, nas pelje na dvor kitajskega cesarja. Le redkokdaj pride kakšen Evropejec tja. Povedati moramo, da je od leta 1912. naprej Kitajska republika, da pa izkazujejo nekdanjemu cesarju še vse cesarske časti.

Prejšnji teden sem bil dvakrat pri cesarju. Po pogodbi z republiko je sicer še zmeraj pravi cesar, samo državo je zgubil. Imel sem priliko, da sem videl oni del palače, ki ga je videl le malokateri tujec; in videl sem tudi cesarico, pa ne samo videl, temveč sem smel prestopiti tudi vrata njenega stanovanja.

Prvič so naju peljali 21. decembra 1923 opoldne skozi vzhodna vrata prepovedanega mesta mimo muzeja v one oddelke, ki so namenjeni samo cesarju in so strogo zastraženi. Z mojimi kitajskimi asistentom sva šla najprvo po dveh dolgih dvoriščih in sva prišla na tretje dvorišče. Na severu vidiva krasna vrata prestolne dvorane, na jugu se pa dviga na treh lepih marmornih terasah veličastno poslopje, ki služi tudi reprezentativnim svrham. To dvorišče je videlo že več tujcev, kajti ob novem letu se vršijo tam javni sprejemi, katerim so prihajali prej tudi ministri. Tukaj je sprejemal cesar odposlanstva tudi pred osmimi meseci, ob priliki svoje poroke. Na zahodnem koncu dvorišča nas je sprejela četa evnuhov; nekateri so imeli na glavi klobuk mandarinov, črni s strnim robom, na vrhu pa z gumbom v različnih barvah. Evnuhi se od drugih Kitajcev skoraj nič ne ločijo, vsi so bolj debelasti, s slabo brado. Večino evnuhov, kakšnih 2000, so pred kratkim odpustili, v službi cesarjevi jih je ostalo samo še par sto. Po prehodu so naju peljali na ozko, a krasno dvorišče, kjer stražijo veličastni pozlačeni levi z majoliko okrašena vrata. Iz majhne hišice ob severni strani sta stopila učitelj cesarjev, elegantni Skot Johnston, in pa minister cesarjevega dvora Hii Ling. Peljala sta naju v majhno sobico, in serviral so nama čaj v ličnih porcelanastih čašicah. V kitajskih hišah nič ne kurijo, tudi v cesarjevih zasebnih sobah ne. Obekli smo se torej v kožuhe, saj je bilo 10 stopinj pod ničlo in zunaj je bil hud veter.

Skoz drug prehod smo prišli na drugo dvorišče, ravno tako majhno in ravno tako lepo, kakor je bilo prvo, okrašeno s čudovitimi živalmi iz bronu. Hišica tam je ena od mnogih, kjer ima cesar stanovanje; v tej je njegova študijska in pisalna soba. Sob je pa kakor v vseh takih hišah le prav malo. Vse te hiše so brez nadsropja, imajo velika okna in rumeno pobarvano, posteklenelo strešno opeko. Za okni so stale tako lepe vaze in bronašte posode, da sem mislil, da sem v muzeju. Skoz napol temno sobo smo stopili v prostor, kjer nas je čakal cesar. Minister je pokleknil in se s čelom dotaknil tal. Mi smo se pa globoko priklonili. Cesar je stal kakor odrevenel in ne da bi se ganil; taki so predpisi. Osemnajst let je šele star, velik, s praviimi potezami. Takoj se mu vidi, da ni pravi Kitajec — kitajska vladarska rodovina je iz Mandžurije —. Kratkoviden je; dal me je poklicati zato, da mu preiščem oči. Preiskati sem moral tudi še njegovega šestnajstletnega brata in pa dvanaestletnega svaka. Zato sem se precej zamudil. Pa še s svečo sem moral preiskovati, ker so neki prejšnji požar naprtili kratkemu stiku in so že vpeljano električno razsvetljavo zopet opustili.

Soba, v kateri smo bili, je pravzaprav dvorana, z ogromnimi okni na eni strani, polna krasnih kitajskih preprog, svilenega pohištva in umetnin. Pa tudi dosti evropskih reči sem opazil, darila evropskih vladarjev. Podobe na stenah so bile kitajske hua, ki jih lahko zvižemo; sicer so bile pa stene pokrite z velikimi rdečimi preprogami, na njih pa črne kitajske črke. Vsak cesar piše namreč z velikanskim čopičem na take preproge izreke, ki jih ohranijo in ki služijo potem za okraske. To je čudovito sredstvo za ohranitev čistosti pisave; vidimo, da Kitajec lepo pisavo visoko ceni in da ima lepopisje za umetnost. — Preiskova-

nje je trajalo dve uri, šalili smo se vmes in govorili o umetnosti. Pri odhodu mi je cesar rekel, da bo tudi cesarico pogovoril, naj si da oči preiskati, in da bo gotovo privolila. Dovolil mi je tudi, da sem napravil par fotografičnih posnetkov. Druga večera mi je poslal dve krasni vazi iz porcelana, modro pobarvani, in dva krožnika. Pozneje sem zvedel, da so bili to izdelki cesarjeve tovarne porcelana, ki je pa le tri leta, 1909—1912, nosila žig sedanjega cesarja Hsuan Tunga.

Prihodnjič bom pa poročal o obisku pri cesarici.

PODARITEV NAJVEČJE IN NAJKRASNEJŠE ZASEBNE KNJIZNICE SVETA.

Znani ameriški milijarder John Pierpont Morgan je naznanil te dni nevojorskemu županu, da podari svojo zasebno knjižnico svojemu rojstnemu mestu. Knjižnica bo nastanjena v novem poslopju tik Morganovega stanovanja, bo imenovana po Morganovem očetu in je namenjena v prvi vrsti uporabi dijakov Zedinjenih držav. Za upravljanje je določen kapital pol milijona dolarjev.

Vrednost knjig in rokopisov se da le približno ceniti. Po mnenju nekega strokovnjaka znaša vrednost dvanajst milijonov dolarjev. Seveda je to le tržna cena, če bi bile knjige sploh kupljive. Koliko je pa takih, ki jih nikjer ni in ki se sploh oceniti ne dajo. K onim dvanajst milijonom pride še osem milijonov za svet in za zgradbo poslopja, skupaj torej dvanajst milijonov dolarjev. To je največji enkratni dar v javne namene, celo v Ameriki, ki sicer na takih darovih ni revna.

Knjižnica vsebuje okoli 30.000 knjig, starih rokopisov, faksimilov in egiptskih papirusov. Kulturnozgodovinska važnost zbirke pa ni toliko označena v številu zvezkov itd. kakor v redkosti. Saj sta nabirala oče in stari oče Morganov vse svoje življenje, z velikimi stroški. Posebno zanimiva in dragocena je zbirka modernih rokopisov; med drugimi zakladi omenimo skoraj vse originalne rokopise velikega pesnika Byrona — letos je stoletnica njegove smrti —, rokopisi romanov nesmrtnega Dickensa, skoraj vsa njegova korespondenca, dnevniki slavnega Walterja Scotta itd. Posebno pozornost vzbuja kratko francosko pismo, podpisano od artiljerijskega stotnika Napoleona Bonaparte; to pismo je najstarejši znani rokopis velikega cesarja. S številnimi pesmimi nastopa slavni lirik Burns, Tomaž Moore z epigrami, klasični pripovedovalci Thackeray z originalnim rokopisom znanega romana »Vanity Fair«. Med starejšimi rokopisi omenimo neko zelo dragoceno pismo Franciška Saleskega. — Kras knjižnice je takozvano »Zlato sv. pismo«, ki je je podaril papež Leon X. angleškemu kralju Henrik VIII. za rojstni dan. V folantu so risbe slavnega Hansa Holbeina. Tekst sv. pisma je delo anglosaškega meniha, ki je izvršil umetniško izdelane iniciiale najbrž že koncem 7. stoletja.

To je dar!

SKUHANA TIUPLA.

Vsak najrajši počiva v domači blagoslovljeni zemlji. V križarskih vojskah je bilo pa to nemogoče. Zato so trupla večkrat razkosali in jih toliko časa kuhali v vodi in vinu, da se je meso odločilo od kosti. Kostni so potem parfimirali in poslali domov. Turinški grof Ludovik III. je na poti domov umrl na otoku Kipru. Brat je dal njegovo telo skuhati in sree zmleti v prah. Kostni in sree je vzel domov in jih je tam pokopal. Meso so pa zagrebli na Kipru. — Truplo utolelega cesarja Friderika Rdečebračca — umrl 1190 — so prenesli v Antiohijo in tam skuhati. Meso so pokopali v glavni cerkvi, kosti so pa prenesli v Tirus, hoteli jih pozneje pokopati v Jeruzalemu. Ker pa Jeruzalem ni padel, so jih prenesli na Nemško. Mož svete Elizabete grof Ludovik IV. je umrl v Otranto. Najprvo so zavili njegovo truplo v bele rjuhe, nato so ga pa vseeno skuhati. Dejali so ga v dobro zaprto skrinjo in naložili na tovrstno živinčce, pa so šli skoz Italijo in čez Alpe domov na Turinško. Če so med potjo počivali, so dali skrinjo v cerkev, so jo pokrili z baldahinom, zažgali sveče in kadili s kadilom. Na isti način so spravili tudi truplo francoskega kralja Ludovika IX. Svetnika, umrlega na križarski vojski v Tunisu. Drobno je so pokopali v Monreale na Siciliji, kosti pa v opatijski cerkvi sv. Dionizija pri Parizu, starem pokopališču francoskih kraljev.

»UBOGI« BERAČI.

Italija ni samo klasična dežela večne pomladi, ampak tudi domovina lazarov, beračev, zavilih v cunje, ki žive v brezdelavnosti brezskrbno življeje tako v Neapolju, na solnčnem italijanskem jugu kakor na trgu sv. Marka v Benetkah. Oblasti jim dotelej niso stavile nobenih ovir. Nihče se ni zmenil zanje, nikoli se ni policija predrznila, da bi bila kontrolirala to armado laških državljanov, kojih število se cent na več ko 40.000 članov. Ali zdaj je udarila kakor strela med nje Mussolinijeva naredba, po kateri mora policija deželo osvoboditi teh neproduktivnih, škodljivih elementov. Prva dela so se že pričela in njih uspeh je bil v nekaterih mestih nepričakovan. Ugotovilo se je, da na Laškem živi sto in sto prejakov in lazarov, kojih imetje v premnogih slučajih cenijo na milijone lir. V samem Neapolju so našli 20 beračev-miljonarjev. Eden med njimi, sedemdesetletni starih, po imenu S. Fergato, je imetnik konta pri rim-

ski filiálki, ene izmed največjih angleških bank, v znesku 40.000 funtov šterlingov, vse-kako premoženje, ki zagotavlja lastniku celo v današnjih dragih dneh prijetno brezskrbno življenje. Pri pregledu knjig so dognali, da je bil Fergato pred nekaj leti še večji bogataš. Del svojega premoženja je dal »ubogi« berač za doto dvema hčerama, ki sta se poročili z višjimi laškimi uradniki.

CISTO ENOSTAVNO.

Učitelj je peljal učence na sprehod. Pridejo mimo pošte. Več uradnikov in uradnic je gledalo pri oknih ven, med njimi tudi pošni načelnik. Tako glasno, da so morali vsi otroci slisati, je rekel načelnik: »Jaz bi tudi rad ves dan hodil zunaj okoli.«

Učitelj pa odvrne: »Dobro, kar zamenjajte s pismonošo!«

Iz slovanskega sveta.

— Slovaški rudarji na Mažarskem imajo biti nadomeščeni z mažarskimi, ki so v Poruhru in sedaj nimajo tam dela. Mažarski premogovi baroni se hočejo iznebiti Slovakov, ki dobivajo plačo v češkoslovaških kronah. Več kakor 500 mažarskih družin je že na potu iz Poruhra na Mažarsko.

— Vrnitev po devetih letih. To dni se je po devetih letih vrnil v Tismice pri Čemskem Brodu vojak France Martinek iz Sibirijske. V Vladivostoku se je oženil in imel v svoji čevljarski obrti tri pomočnike. Ali želja po domači deželi ga je naposled pripravila to tega, da se je napolil domov. V rojstni vasi se je ustavil pri spomeniku padlih rojakov. »Za koga je pa tole prazno mesto«, je vprašal pa pokazal na vrsto padlih. »Zate, ampak nismo za gotovo vedeli, če si mrtev« — se je glasil odgovor. Moža je to tako pretreslo, da so mu zablestele solze v očeh.

— Nenavadna smrt. Tragičen slučaj nagle smrti se je pripetil te dni na cesti med Borovani in Ledenicami na Češkem. Korakala sta po cesti dva vaščana in se živo razgovarjala. Ko bi trenil je enemu izmed njiju na gladki cesti spodrsnilo, da je padel in se na glavi ranil. Njegov sosed se je sklonil k njemu, da bi mu pomagal vstati, ali zagledajoč rano, iz katere je kri curljala, se je tako prestrašil, da ga je zadela srčna kap in je v par minutah izdihnil.

— Pošte, brzojav in telefon na Češkem. Po največji uradni statistiki je bilo preteklo leto na Češkem 4605 poštinih uradov. En poštni urad pride na vsakih 2956 prebivalstva. Ti uradi so odpravili 750 milijonov pisemskih pošiljk, med temi 232 milijonov časopisov. leto 20.796 km, dolžina vseh žic pa je merila — Brzajavnih linij je imela Češka preteklo 126.826 km. Brzajavni uradov je bilo 3668, ki so odpravili nad 20 milijonov brzajav, za katere so odpošiljatelji plačali 72 milijonov čeških kron pristojbin. — Telefonskih postaj je bilo 1419. Lokalne proge so merile 14.000 so znašali 121 milijonov čeških kron.

— Podržavljenje policije na Češkoslovaškem. Češkoslovaška republika doslej ni imela državne policije. V bodoče se podržavljenje izvrši stopnjema. V letošnjem proračunu je v to svrhu določenih 1 milijon čeških kron.

— Skrb za napredek visokih šol. Te dni si je posebna komisija ogledala medicinsko fakulteto in živnozdravniško visoko šolo v Brnu, da ugotovi, kaj jima treba za uspešen razvoj in napredek. Komisija je priznala potrebo, da se na živnozdravniški visoki šoli postavi novo poslopje za anatomske in patološke institut. Poleg novih slušalnic in dvoran za raztelevanje se opremita instituta tudi s hladilnicami in drugimi modernimi napravami. — Za zavod patološke anatomije na medicinski fakulteti se adaptira dosedanja prefektura deželne bolnišnice, kateri se prizida še novo krilo. Ako primerjamo s tem poniževalno borbo naših visokih šol z vladnimi krogi za golo eksistenco, nam postane jasna ogromna razlika med Prago in Beogradom.

— Silen odpad židov od nemštva v ostrovske otkraju se je pojavil zlasti v zadnjem letu. Odpad se kaže v rastočem obisku židovske šolske mladine v čeških šolah. Ali ta pojav ni samo konjunkturalna značaja, ampak posledica protizidovskih dogodkov na Nemškem in v Avstriji ter končno posledica znanega Schollichovega predloga za uvedbo določenega števila (numerus clausus) na visokih nemških šolah v Češkoslovaški republiki.

— Vojaško-inženirski zavod na Češkoslovaškem. Češkoslovaška vojna uprava pripravlja načrt za ustanovitev inženirskega kolegija, v katerega bi sprejemali dijake, ki so uspešno položili prvi državni izpit na tehniku. Nadaljne študije bi jim omogočila država popolnoma na svoje stroške, dijaki pa bi se morali zavezati, da bodo služili v armadi kot vojaški inženirji. Kakor hitro dosežejo inženirsko diplomu, se imenujejo za poročnike, po dovršitvi aplikacijske šole pa za nadporočnike.

— Spominske plošče znamenitim možem v Pragi. Tekom letošnjega leta odkrijejo v Pragi spominske plošče: astronomu in matematiku Keplerju, skladatelju in organistu Jož. Ferd. Siegertu (v cerkvi sv. Katala) in K. J. Dienzenhoferju.

— Sanatorij za bolne na sre. Mednarodni krog zdravniških strokovnjakov namerava v Francovih varih ustanoviti sanatorij za bolne na sre.

— Češkoslovaški Rdeči križ. Te dni praznuje češkoslovaški Rdeči križ petletnico svo-

jega dela. Pogled tega dela priča, da je to ena najaktivnejših skupin mednarodne organizacije Rdečega križa. Češkoslovaški Rdeči križ je osredotočil vso svojo pažnjo na socialno-higijenične naloge ter porabil v to svrbo 134 milijonov Kč. Svoje delo je organiziral tako, da more v slučaju epidemij, elementarnih katastrof in v slučaju mobilizacije nemudoma nastopiti službo državi. V prvih letih je bilo njegovo delo zlasti blagoslovljeno v zanemarjeni Podkarpatski Rusiji in Slovaški, kjer je izvršil na stotine cepitev proti kozam in nudil pomoč 57.000 otrokom. Za pobijanje jetike je izdal 1.372.470 Kč, ustanovil počitniške kolonije za ogrožene otroke itd. Danes ima Rdeči križ svoj lastni sanitetni vlak s 27 najmodernejšimi vagoni in pripravami. Dalje posveča Rdeči križ svojo pažnjo izseljenecem ter je v Libenu pri Pragi ustanovil izseljeniško postajo. Sploh je vse prizadevanje Rdečega križa usmerjeno v pravno in zdravstveno povzdigo ljudstva. V svojem programu ima misel svetovnega miru in na njegovo prizadevanje so sprejele to točko v svoj program tudi mnoge inozemske skupine mednarodnega Rdečega križa.

— Nasadi Velikega Brna. Z Brnom se je zadnja leta združilo 23 predkrajev. Mestna uprava je sestavila obsežen načrt, da zagotovi mestu čim več nasadov in zlasti cel gozdni in vrtni pas. V to svrbo je prevzela občina v notranjem mestu 47 ha 93 arov vrtov, v predkrajih pa 58 ha 80 arov, v čemer sadovnjaki v predkrajih niso všeti. Tekom lanskega leta je zasadila mestna uprava nad 8000 dreves in na stotisoče cvetic.

— Nova avtonomna sovjetska republika. Značilne za politično razmerje med Nemčijo in sovjetsko Rusijo so razne koncesije, ki jih dovoljuje sovjetska vlada Nemcem v Rusiji. Najnovejša nemška pridobitev je priznanje avtonomne sovjetske republike ob Volgi, kjer se nahaja močna nemška kolonija še izza predvojnih časov. Nemška sovjetska republika ob Volgi bo razdeljena na 14 okrožij, glavno mesto republike pa bo Pokrovsk. Vrhovna uprava v nemški sovjetski republiki bo v rokah ljudskih komisarjev po moskovskem vzoru. Centralizirana ostaneta le dva komisarijata, namreč komisariat za zunanje zadeve in za zunanjo trgovino. O vseh drugih upravnih zadevah bodo odločevali Nemci sami. — Tako poroča »Prager Presse«.

Po svetu.

— Dva katoliška kongresa v Švici. Od 10. do 11. maja t. l. se vrši v Curihu 25. švicarski katoliški shod. Tri tedne kasneje se vrši istotam zborovanje pevске zveze »Concordia«, v kateri so včlanjeni vsi švicarski katoliški in krščansko-socialni pevski zbori.

— Zakon v varstvo najemnikov v Angliji. Angleška spodnja zbornica je te dni v drugem branju rešila zakonski načrt, s katerim se razteza varstvo najemnikov temeljem predvojnih pogodb od leta 1925. do 1928. Predvojne najemnine se smejo poslej zvišati samo za največ 25 odstotkov, tako da se bodo sedanje najemnine, ki so zvišane za 40 odstotkov, znižale za 15 odstotkov.

— Francoska vlada ukinila razpust kongregacije. V Brounsu na Francoskem je od leta 1839. obstojala kongregacija sester sv. Marije. Leta 1914. je francoska vlada izdala odlok za razpust kongregacije. Kongregacija je vložila utok. V tem je prišla svetovna vojna in samostan je na široko odprl svoje duri ranjencem, ki so našli tu kar najskrbnejšo nego. Samostan je postal izvrstna vojna bolnišnica. Z ozirom na to je sedaj francoska vlada utok kongregacije proti razpustu ugodno rešila in kongregacijo priznala.

— Edmund Picard umrl. Umrl je v Bruslju znameniti belgijski jurist in pisatelj Edmund Picard, star 90 let.

— Numerus clausus na berlinski univerzi. Na berlinski univerzi so po vihnem zborovanju s 26 glasovi proti 23 sklenili, da se za židovske dijake uvede numerus clausus.

— Konferenca o Marijinem češčenju v Rimu. Povod 15. stoletnice češčenja sv. Marije v Portiku se je v Rimu vršila konferenca o Marijinem češčenju sploh. Najznamenitejšje je bilo predavanje comm. prof. Orazia Marucchi o »Devici v katakombah«. Najstarejša dozdaj znana Marijina podoba je Priscilina Devica na via Salaria. Predstavlja Madono z Detetom v naročju. Izvira iz 2. stoletja. Predavatelj je naglasil, da ni izključeno, da se v katakombah odkrijejo še starejše Marijine slike.

— Za povzdigo katoliške kulture v Italiji. Katoliška univerza presv. Srca v Milanu je sklenila z »Azione Cattolica« zvezo v svrbo skupnega dela za povzdigo katoliške kulture v Italiji: za izobrazbo mladine, klera in intelektualno povzdigo italijanskih katoličanov sploh. Univerza je naklonila A. C. znatna sredstva, da more le-ta preskrbeti vsem katoliškim moškim in ženskim organizacijam, duhovnikom, knjižnicam in prosvetnim krožkom 25 del versko-znanstvene, vzgojne in socialne vsebine po znatno znižani ceni (25 odstotkov).

— Alkoholna prepoved v Ameriki. Kljub prepovedi alkoholnih pijač v Ameriki je lansko leto umrlo samo v Newyorku 300 oseb na zastrupljenju z alkoholom.

— Časopisje v velikih mestih. V Londonu pride 1 časopis na 150.000 prebivalcev, v Berlinu in v Varšavi na 85.000, v Parizu na 75 tisoč, v Rimu in v Budimpešti na 70.000, v Pragi pa na 33.000 prebivalcev.

— **Boj proti francoski pornografiji v Belgiji.** Jezuitski pater Lemaire v Charle-rol je zapolnil v javnosti velik boj proti pornografski poplavi, ki se iz Francije zbira v Belgiji. V prvih 10 mesecih lanskega leta je Francija izvozila v Belgijo 1.201.757 kilogramov knjig v vrednosti 9.940.371 frankov; dalje časnikov in časopisov 2.463.406 kg v vrednosti 8.348.518 frankov. V tem pa še niso všteti klišei in filmi. Med temi tiskovinami in proizvodi, pravi p. Lemaire, je ogromna večina pornografske in koruptivne vsebine, tako da ta povodenj skrajno ogroža duha bodoče generacije. P. Lemaire poziva vse poklicane činitelje, da zajeze ta umazani uvoz iz Francije.

— **Plače industrijskih uslužbencev v Avstriji.** Industrijski uslužbenci v Avstriji se pogajajo z delodajalci za novo ureditev plač. Na pogajanjih so ugovorili, da dobiva uslužbenec v starosti od 18—22 let po enoletnem službovanju do 1 milijon nemških kron, inženjer z visokošolsko izobrazbo pa po polletnem službovanju do 2 milijona kron. — Plače v jugoslovanski valuti si lahko vsak sam preračuna.

— **Ženo prodal.** Sedmograški listi poročajo: Kmet Andrej Laszlo v Alsocernatonu pri Kološvaru se je po dobrem letu zakona svoje žene naveličal. Hotel se je je znebiti. Šel je noči. — Dr. M. Justin: Alkohol in človeško telo. — Za mladi svet. — Društveni glasnik. — v sosedno vas Ikafalvo, kjer živi prejšnji častilec Laszlove žene — Andrej Mathis. Temu je proti vsoti 25.000 lejev ponudil v nakup svojo ženo in obljubil, da izroči ženi ob odhodu tudi vse, kar je prinesla k hiši. Mathis je ponudbo sprejel in moža sta šla takoj k odvetniku, ki jima je sestavil kupno-prodajno pogodbo. To pogodbo sta po nekem selu poslala ženi, da jo podpiše tudi ona. Žena, misleča, da gre za predpustno šalo, je pogodbo smeje se podpisala. Ko pa je prišel mož zvečer domov, ji je povedal, da je pogodba bitka resnica in da pride Mathis prihodnjo nedeljo z vso častjo ponjo. Ko je mož odšel v hlev, je žena hitro pobrala najnujnejše stvari in svoje sedemmesečno dete in zbežala k staršem. Proti možu je takoj vložila tožbo za ločitev, a o Mathisu, ki jo je hotel kupiti kakor neumno žival, neče slišati.

Prosveta.

Dr. Joža Glonar:

»Nova Srbija in Jugoslavija«.

Pod tem naslovom je v založbi »Državne štamparije« izšla zelo obsežna in okusno opremljena knjiga, v kateri Gjurgje Jelinić skuša podati »zgodovino narodne osvoboditve in ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev« v dobi od l. 1788 do 1921. Že površen pregled kazala nam pove, da je vsebina knjige prav za prav le zgodovina Srbije, ki ji je za uvod dodano principijalno poglavje, v katerem pisatelj precizira svoje stališče, za konec pa opis naših prizadevanj za ustvaritev in notranjo ureditev naše kraljevine s celotnim ponatiskom ustave. Tako že površen pogled na naslov in kazalo pokaže, da knjiga vsega tega ne prinasa, kar v naslovu obeta. Jelinić očitno pozna samo srbsko zgodovino, ne pa tudi hrvaške in slovenske. Neznano mu je n. pr., da je narodna zvest slovenska, ki je prvi pogoj za stremljenje po osamosvojitvi, stara ob času, ko začenja pisati, že več kot dvesto let. To neugodno sodbo o piscu nam podoben pogled na vsebino knjige samo še potrdi. Njegova zgodovina je pisana s strogo in izključno srbskega, ne pa z jugoslovanskega stališča. Kar leži izven srbsiva, mu je neznan in če o tem govori, si vse prikraja po svoje. V uvodu sicer citira troje slavnih zgodovinarjev, vse njegovo pisanje pa razodeva »zgodovinarja z zelo ozkim obsegom znanja in z enostransko materialističnim konceptom, ki zre odločujočo moč v toku zgodovine le v fizikalnih zakonih in je za vse pojave idej in gibalne sile, ki ležijo v njih, popolnoma slep in gluhi. Njegovo jugoslovanstvo ni izraz znanstvenega spoznanja, ampak je običajna politična teza, kakor smo je vajeni: srbski koncept, ki iz jugoslovanstva izključuje Bolgare. Kako je njegovo pisanje v podrobnostih, bo par citatov najbolj jasno pokazalo.

»V zgodnjem srednjem veku sta se v jugoslovanskem narodu kmalu po naselitvi v novo domovino, izvršila dva važna in značilna zgodovinska procesa, katerih posledica je bila formacija njih narodne individualnosti. Skoro istočasno, s prevzetjem krščanstva, so se izdiferencirala in razprostrla na ves jugoslovanski narod tudi nacionalna imena: Srb, Hrvat in Slovenec. Takoj po doselitvi Jugoslovancov

v njihove današnje zemlje so začeli mnogobrojni krščanski agitatorji širiti krščansko vero med novimi in mnogobrojnimi balkanskimi prebivalci. Te agitacije so skoro sočasno prihajale od dveh strani: iz vzhoda — iz Carigrada, in iz zapada — iz Rima. Vzhodna bizantinska struja je bila v začetku mnogo bolj jaka in intenzivna. Bizantinski misijonarji so prišli celo do jugoslovanskih naselbin v Panoniji, Hrvaški in Dalmaciji. Toda vse njihove agitacije so imele malo uspeha, ker Jugoslovanci niso razumeli njihovega jezika, kakor tudi niso mogli razumeti zapadnih latinskih pridig. Krščanska vera je bila definitivno utrjena pri Srbih šele proti koncu IX. stol., ko sta slovanska apostola Ciril in Metod, po rodu iz Soluna, prevela cerkvene knjige in obrede na slovanski jezik, ki ga je narod razumel. Sestavila sta ob enem tudi prvo slovensko azbuko, ki se je pod imenom glagoljice v zapadnih srbskih in jugoslovanskih krajih ohranila do naših dni.« (Str. 4—5.) Poleg konfučnosti, te historične slike vpliva skoro komično tudi stalna bojazen pisca, da bi kdaj zapisal samo »jugoslovanski« brez »srbskega«! Ta dva termina se vlečeta roko v roki skozi celo knjigo in na mnogih mestih učinkujeta naravnost kot nameravan in preračunan kontrast.

Na strani 8 nas poučuje, da po jugoslovanskih zemljah vplivi tujih kultur nikdar niso bili niti toliko intenzivni niti tako dogotrajni, da bi mogli ustvariti kake velike temeljne razlike. To dokazuje s primerjanjem timoškega kraja in hrvaškega Zagorja, Istre in Kosovskega polja, torej ravno krajev, ki ležijo na prehodnih robovih raznih kultur in kulturno sploh niso še diferencirani. Logičen sklep je iz tega njegovega paralelizma in njegovih zgledov torej le ta, da tvori eno naših najznačilnejših enotnih potez baš naše pomanjkanje kulture ali naravnost kulturna nerazvitost. Da so po drugih krajih vplivi tujih kultur močni in vidni, tega ta učenjak ne vidi in ne mara videti.

Pri opisu duševnih lastnosti posameznih delov »jugoslovanskega« naroda operira pisec bolj s splošnimi formulami in osebnimi simpatijami, ko pa z rezultati študija in opazovanja. Kdo mu bo n. pr. verjel, da je baš za Sokoce (!!!) značilna velika množina svobodnih izrazov v narodnih pesmih in v osebnem obče-
vajanju sploh! Zanimiva je njegova karakte-

ristika Slovencev (str. 16): »Živečim na nerodovitni, toda zdravi planinski zemlji, v neposrednem stiku s srednjeevropsko in italijansko kulturo, z druge strani pa v stalni zvezi s svojimi brati, Srbi in Hrvati, se je Slovincem z njihovim zelo živahnim duhom posrečil kulturni razvoj in samostojno ustvarjanje. Dali so lepo število velikih učenjakov, nadarjenih pesnikov in najboljših jugoslovanskih umetnikov. Zraven Dalmacije izhajajo še danes iz slovenske sredine najbolj nadarjeni delavci na polju jugoslovanske umetnosti. Slovinci kamenite Kranjske se s krepkostjo svojega značaja in čvrstostjo svojih idej, ki meji na fanatizem, nekoliko razlikujejo od svojih štajerskih bratov, ki so nekoliko mečji, toda duševno prožnejši, ki so spretni karjeristi in se znajo prikupiti tudi nasprotniku, pri tem pa sami nikdar ne pozabijo interesov svoje bojovite nacije. (Naj no o priliki kak Sloveneca vpraša gospoda Jeleniča, s kolikimi Slovinci je govoril in koliko slovenskih knjig je prečital!) Dasi se jim do zadnjih dni ni posrečilo, da bi v habsburški monarhiji dobili le eno svojo srednjo šolo, vendar so v zadnjem času svet naravnost zadivili s svojo organizirano borbo na ekonomskem, kulturnem in prosvetnem polju z nerazmerno mnogo močnejšimi avstrijskimi Nemci in Italijani.« Dobro bi bilo, če bi nam pisec povedal, odkod ima podatek (str. 261), da so 23. junija 1903 na dunajskem kolodvoru stotine jugoslovanskega dijaštva pozdravile bodočega kralja Petra s vzkliki: »Živel jugoslovanski kralj!« in (str. 272) da je bilo par slovenskih regimentov decimiranih, ker so se uprli ob mobilizaciji za časa aneksijske krize.

Borno idejno podlago vsega Jeleničevega zgodovinskega pisanja tvori nerodna aplikacija slabo prebavljenih rezultatov Cvičičeve antropogeografske šole, postavljena na izključno srbsko stališče. Enako omejeno stališče zavzema tudi v pogledu na internacionalni pomen naše države, ki mu je (str. 462) samo »jez zoper imperijalistično ekspanzijo Nemcev, Madžarov in Bolgarov«, ne pa etapa na poti rešitve jugoslovanskega vprašanja, ki je eminentno svetovnopoličen problem. To njegovo stališče je sicer dobro srbsko, ni pa demokratično, niti slovansko, kamo-li — jugoslovansko.

pr Usoda lepe knjige. Založništvo Doklerjevega Grško-slovenskega slovarja obvešča naše uredništvo, da ima v svojem skladišču večjo množico slovarja, zloženega v pole. Ker zavzema to obširno delo ogromen prostor, ki se nujno rabi za druge knjige, mora založništvo del slovarja prodati za ovojni papir. Nepopisna bi bila škoda, ako zadene knjigo, v kateri je toliko duševnega truda ta žalostna usoda, zato je založništvo sklenilo ponuditi tisk po izredno nizki ceni javnim in zasebnim knjižnicam, dijakom in izobražencem sploh. Vsak nevezan izvod v zloženih polah odda založništvo po Din 24, za šolnike in diake Din 16. Tega denarja je slovar vreden, tudi če se ima porabiti za ovojni papir. Slovar je treba naročiti takoj pri Jugoslovanski knjižarni v Ljubljani. Pri poštnih pošiljках zaračuna označena knjigarna tudi poštnino in ovoj.

pr Vrtec in Angelček. Izšla je 3-4 številka z mišnimi spisi, z lepimi pesmimi, z zanimivim opisom Koroške. — Vrtec in Angelček staneta za vse leto 15 Din, Angelček sam pa 5 Din. Dobi se tudi še številka 1.—2. Uprava je v Ljubljani, Sv. Petra cesta 80.

pr »Naša dom«, letnik XVI., št. 3. Vsebina: Dr. Josip Hohnjec: Narodno gospodarstvo. — Savinjska: Ne toži! — Dr. Antonij Biserjamski: Prekijaja. — A. Boštele-A. de Lamothe: Kralj

Narodno gledališče.

DRAMA.

(Začetek ob 8. uri zvečer.)

Nedelja, 2. marca ob 3. uri pop.: UGRABLJENE SABINKE, ljud. pred. Zlatane cena. — Ob 8. uri zvečer: DANES BOMO TIČI. — Izven.
Ponedeljek, 3. marca: TRI MASKE, SMESNE PRECIJOZE, PRILJUDNI KOMISAR. — Red E.
Torek, 4. marca: zaprto.
Sreda, 5. marca: HAMLET. — Red F.
Četrtek, 6. marca: ASANTKA, (premijera). Izven.
Petek, 7. marca: TRI MASKE, SMESNE PRECIJOZE, PRILJUDNI KOMISAR. — Red B.

OPERA.

(Začetek ob pol 8. uri zvečer.)

Nedelja, 2. marca popoldne ob 4. uri: PRO-DANA NEVESTA, slavnostna predstava. — Izven.
Ponedeljek, 3. marca: zaprto.
Torek, 4. marca: zaprto.
Sreda, 5. marca: TRAVIATA (gostovanje ge Wesel-Polla.) — Red C.
Četrtek, 6. marca: SLAVČEK. — Red A.
Petek, 7. marca: POLJUB. — Red D.

Slavnostna predstava opere »Prodana nevesta« se vrši danes popoldne točno ob 4 uri. Občinstvo opozarjamo in prosimo, da pride pred pričetkom predstave in tako s prepoznam prihajanjem ne moti. Pri predstavi sodeluje celotni baletni zbor z baletnim mojstrom g. Probišem na čelu. Slavnostno predstavo dirigira kapelnik g. Balatka, režira režiser g. Bučar. Danes se vzpizorita v dramskem gledališču dve veseligrigi in sicer »Ugrabljene Sabinke« kot ljudska predstava pri znanih cenah popoldne ob 3. uri, zvečer pa »Danes bomo tiči.«

Hudožestveniki v Ljubljani. Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani je v pogajanjih z Hudožestveniki glede gostovanja v Ljubljani. Hudožestveniki bodo gostovali tu tri večere in sicer po svojem odmoru v Dubrovniku t. j. v drugi polovici meseca aprila. Po gostovanju v Ljubljani se Hudožestveniki vrnejo v Prago. Spored njihovega gostovanja in natančne datume objavimo v kratkem.

Telovadna akademija Šentpeterskega Orla v nedeljo 9. marca ob 8 zvečer v Unione.

Naznanila.

Rokodelski dom v Ljubljani. Danes ob 6. uri zvečer bo v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12, običajna predpustna prireditev. Spored: Igra Lumpacij Vagabund, petje komični prizor »Stotnik in sluga«, kuplet »Skozi ključavnico«, bogat srečolov itd. Vabimo!

V Šmartnem pri Litiji bodo v nedeljo 2. marca ob 3. uri popoldne ponovili burko »Pri belem konjčku«.

Družba sv. Elizabete. Osrednji svet družbe sv. Elizabete ima redno mesečno sejo prihodnji torek, t. j. 4. t. m. ob 5. uri popoldne v Jugoslovanski tiskarni.

Člani kongregacije za gospode se vabijo v ponedeljek ob 8. k ustanovnemu občnemu zboru Krščanske šole v knjižnično dvorano Jugoslovanske tiskarne.

vajanje Jurija Mihevega znak, da se je nekje globoko užgala iskra slovenskega instinkta Čerinovega, da je stopil na novo pot. Njegov prvi korak je sicer še nesiguren in zastrt njegov pogled po tako važni avtoriteti nemške kulture, vendar verujem v njegovo dobro zvezdo.* V namenu mu iz goščave tujekulturnih predsodkov pomagati na jasno pot naše nacionalne kulture so napisane te vrste. Njegovo goroko prizadevanje, s katerim nam je odkril Jurija Mihevega, kot znamenitega slovenskega glasbenega duha, vpoštevam v polni meri in mu odpuščem zaradi te njegove ljubezni vse njegove dosedanje zmote in eventualno napravljeno škodo.

* V nepotrebnem spoštovanju nekdanj sakroskriptnega nemškega načina pisave naših imen je milega Jurija Mihevega dal tiskati na programih in plakatih »G.(eorg) Micheuz«. Spoštovanje, ki ga še danes brez slutnje sramu goje naši Schupetzi, Seunigi, Mally-ji, Ogoreutzi etc.

Poslano.

V današnjem »Slovincu« me imenuje g. sodnik Lajovic germaniziranega Slovenca. Nimam danes časa, da bi odgovoril na ta nezasišlan napad. Rečem pa, kdor pozna moje življenje, ta ve, koliko sem moral ravno jaz zaradi svoje slovenske narodnosti trpeti. Na ta očitek g. Lajovice ne bom ostal dolžan odgovora; žalostna slika naših razmer pa je, da hoče gotova klika mene in moje koncerte s tem ubiti, da me stavi na sramotni oder kot narodno izdajico. Branil se bom!

V Ljubljani, 1. marca 1924.

Kapelnik dr. Jos. Ceria.

Anton Lajovic:

Misli o kulturnem tipu germaniziranega Slovenca.

(Premišljevanje o priliki prve izvedbe Jurija Mihevega v Čerinovem koncertu.)

(Konec.)

Drugi tip manjše obolevosti je tem pogostejši, to je oni tip, zlasti pogost med štajersko inteligenco, katera sicer z intelektom čuti slovensko, katera ima pa nasproti nemški kulturi le slabotno čustveno odpornost. Take inteligence je celo v našem kulturnem centru v Ljubljani jako znaten del. Mnogo takih naših inteligentnikov je v nacionalni indiferentnosti poročilo nemške žene, njih rodbine so po navadi nemškega mišljenja, ali v najugodnejšem slučaju nacionalno indiferentne. Lahko imenujem bele vrane tiste Slovence, ki imajo nemške žene in pa slovensko zavedno družino. Ljudi drugega tipa nam je prevrat vse polno nagnal v naše centrale, kjer zavzemajo dostikrat celo odlična mesta. Vsi ti sloji so nasproti nemstvu in nemškutarstvu v Sloveniji skrajno popustljivi in to v imenu kulture. Z njimi je jednako, kakor je bilo s slovenskimi socijalnimi demokrati pred vojno in med vojno. Naši socijalni demokrati so bili vzgajani v internacionalnosti, kar je praktično pomenilo, da so zanemarjali svoj slovenski značaj in med sabo radi izključno nemško občevali. Ob izbruhu vojske so se njihovi učitelji, nemški socijalni demokrati postavili na nacionalno stališče jednako rajhovskim in francoskim socijalistom, edino le naši socijalisti so ostali zvesti domnev-

no zveličavnemu internacionalnemu nazoru.

Podobno je bilo z ono našo inteligenco, ki svojega duha ni ozdravila od nemškega kulturnega strupa. Tudi ti naši ljudje so vsako borbenost in vsako svojo udarno moč nasproti nemstvu izgubljali ob nekem domnevanem internacionalno-kulturnem oziru.

Treba je pa enkrat jasno in na ves glas izkričati, kako samomorilno je bilo to talmi-kulturno stališče.

Treba je povedati, da je ideja o internacionalnosti kulture zmota. Res je, da so Mozart, Beethoven in Wagner ogromni vrhovi, toda to so vrhovi nemške kulture. Ona bi izgubila, če bi izgubila enega izmed njih, izgubila bi veleznačajno potezo svojo. Ali taka izguba, ki bi jo utrpela nemška kultura, bi daleč ne bila v jednaki meri tudi izguba za našo jugoslovansko kulturo. Wagner je visok vrh, toda ne vrh naše kulture. Göthe je velikan, toda če bi mi bilo voliti, da izgine iz kulture Göthe ali pa Prešeren, ne bi niti trenotek pomišljeval, za katerega izgubo se odločim. Prešeren v naši kulturi pomeni vse, Göthe skoraj ničesar.

Kultura vsakega naroda ima čisto svojo individualno rast. Vsak narod ima svoje klasike. Tuje kulture za njegovo duševno življenje prihajajo v poštev le posredno, nikakor ne odločilno in najsi so še tako mogočne.

Če pa je duševnost velikega dela našega naroda bodisi preprostega, bodisi inteligence bolna na nemškem kulturnem strupu, — ne dvomim, da je ta bolezen še danes akutna, treba je samo pogledati javno življenje na Štajerskem — za nas danes

ni nacionalno važnejšega problema kot izlečiti to bolezen. Če ne gre drugače, treba je energičnih operacij, četudi bi koga bolelo. Za svojo osebo sem prepričan, da bi bile Ljeningovske metode vporabljene koj po prevratu z razmeroma neznatnim naporom izžgale ta hudi tvor na našem narodnem telesu. Toda kje smo bili mi z našo duševno pripravljenostjo? Zastonj je bil Zupančič še pred prevratom povpraševal: »So li vaše njive zorane?« Ob prevratu niso bile zorane.

Zato še danes visi nerešeno malenkostno vprašanje celjskega »Deutsches Haus«, ali se še pojavlja kot nerešeno vprašanje mariborskega gledališča. Zato smo mi nacionalizirali. Ah, kako nacionalizirali! (Glej ljubljansko »kranjsko šparkaso«.)

Toda kar smo storili napak, ni treba, da jih nadaljujemo.

Predvsem konstatirati je treba, da v Sloveniji ne eksistira nemška minoreta kajti nikakega kompaktnega nemškega ozemlja nimamo, temveč so nemški drobci samo sporadično raztreseni po Sloveniji. Nikdar pa ne bomo našim nemškutarjem, ki jih stariši niso govorili nemške besede, nikdar jim ne bomo priznali lastnosti in pravic kake minoretete. Naša stvar je, da zatreemo nemški kulturni strup, kjerkoli se hoče uveljavljati. Zato mi je bila srčna potreba opozoriti na osnovno črto Čerinovih programov, ki so pod lažno krinko internacionalne kulture zmožni škodovati razvoju naše narodne individualnosti.

Te za prizadete mogoče bridke resnice ne bi bil povedal, da mi ni ravno prvo iz-

Predprodaja vstopnic za telovadno akademijo Sempeterskega Orla v Unioni dne 9. marca se vrši od ponedeljka 3. marca do sobote 8. marca v trgovini KTD (prej Ničman) v Kopitarjevi ulici št. 2. Cene vstopnic od 3 do 12 Din.

Šišensko prosvetno društvo priredi v ponedeljek, 3. t. m. ob pol 8. uri zvečer skiptično predavanje v samostanski dvorani »Potovanje po prijazni Svici« (nadaljevanje). Predava gosp. prof. Janko Mlakar.

Drugi koncert jugoslovanske komorne glasbe se vrši v ponedeljek, dne 10. t. m. v dvorani Filharmonične družbe. Na programu so komorni kvarteti jugoslovanskih komponistov Konjovića in Stolcerja ter dr. Ant. Dvořaka. Vse abonente in druge posetnike opozarjamo na to preložitve koncerta, ki se je preložil od ponedeljka 3. na ponedeljek 10. t. m.

Za simfonični koncert »Ma vlast« so vstopnice predprodaji v Matični knjigarni.

Cerkveni vestnik.

KOLEKTIVNO PISMO FRANCOSKEGA EPISKOPATA.

Francoski kardinali, nadškofi in škofi so te dni izdali na francoske katoličane skupno pismo, v katerem se dotikajo najbolj perečih dnevnih vprašanj. Pismo na ugodnem mestu objavlja tudi »Osservatore Romano« kot pomembno za vse katoličane sveta.

Uvodoma opominja pismo vernike, da naj se v veri, upanju in ljubezni oklenejo Boga in njegovih zakonov, si prizadevajo za glavne čednosti: modrost, pravičnost, moč, zmernost ter v to svrhu pogosto prejema sv. zakramente.

Potem prehaja pismo na temelj vsega socialnega življenja: družino. Ta pa mora temeljiti zopet na veri. Kjer tega ni, se omaja družina v svojih koreninah. Med vzroki, da danes družina propada, je najpogubnejša razporeka. Pismo navaja encikliko Leona XIII. »Arcanum divinae sapientiae« l. 1880, potem pa nadaljuje: »Strah vas je pogube, ki jo vaši deželi zadaje šiba razjudevanja in ki spravlja v nevarnost sam obstoj našega plemena. Ne varajte se. Nič razen vere ne bo zmagalo zla. Če zakonci nimajo več vere, če jih misel odgovornosti in kazni pušča indiferentne, potem ne bodo mislili na nič drugega več nego na svoje blagostanje, na uživanje, na svojo svobodo. Potem bodo ognjišča in Francija postajala puščava.« Vsi drugi pripomočki za številnost družin, ob sebi sicer dobri, se bodo izjalovili, ako se ne izvrši globoka prenova na verskem temelju.

Obširno se peča pismo s šolskim vprašanjem. Naglašja, da so po samem naravnem pravu prvi učitelji otrok starši, a njihov nadnaravni poklic jih podreja avtoriteti Cerkve. Pismo navaja encikliko Leona XIII. »Affari vos« l. 1897, ter zaključuje, da imajo katoliški starši pravico zahtevati, da dobe njihovi otroci v šolah ob enem s časnimi znanostmi tudi pouk v sv. veri. Siliti otroke, da rastejo v nevednosti ali v ozračju, nevarnem najvišjim koristim njihovih duš, bi bila največja krivica. Zakonitost katoliških zahtev v tej stvari je tako očitna, da jih morajo vsi prijatelji pravičnosti, brez razlike strank, podpirati in katoliškim šolam postavno zagotoviti enake koristi, kakor jih uživajo druge šole.

Potem govori pismo o ljubezni do domovine temeljem definicije sv. Tomaža: »Pietas se extendit ad patriam ut est quoddam essendi principium«. Govoreč o državljskih dolžnostih pravi škofje: »Ako ste poklicani, da volite, volite. A volite dobro. Od našega glasovanja bomo dajali Bogu odgovor kakor od vseh drugih naših dejanj. Volitvena dolžnost je dolžnost vesti, v kolikor so od njene dobro ali zle uporaba odvisne važne koristi domovine in vere.

V nadaljnjem opominja pismo vernike, naj ljubijo svoje mater katoliško Cerkev, v katere vzvišeno, božje poslanstvo veruje vsi plemeniti duhovi ter priznavajo njene neprecenljive zasluge tudi za zemeljsko dobrobit vsi globoki zgodovinarji in modri politiki brez razlike vere in svetovnega prepričanja.

c Nočnim častilec presv. R. T. se v ljudno naznanja, da je v noči od pustnega ponedeljka na terek redna celonočna molitvena ura. Mol se 30. ura: Spravne molitve. Uljudno vabimo vse častilce presv. Zakramenta, da se zanesljivo udeležijo te molitvene ure.

c V Križankah danes zvečer ob 6. uri shod odnotne Moške in mladeniške Marijine družbe.

c Gover za može. Danes ob štirih popoldne je o kongregacijski kapeli pri 8. o. jezuitih govor izključno za moške. Predmet govora: Razredni boj. Vabljeni so vsi može in mladeniči posebno pa udje meščanske Marijine kongregacije.

c Prvi ameriški kardinal v Sv. deželi. Sredi minulega meseca je obiskal Jeruzalem in druge sv. kraje bostonski nadškof kardinal O'Connell. To je prvi slučaj, da se je ameriški kardinal mudil v Palestini. Kardinala so sprejeli z vsemi častmi, pri čemer so sodelovale politične in upravne oblasti ter predstavitelji vseh ver. Počastjenje je veljalo obema oblastema, ki jih je zastopal kardinal O'Connell: rimsko-katoliški cerkvi in Združenim državam Severne Amerike. Zanimanje Združenih držav za Sv. deželo je vzbudilo v vseh palestinskih krogih kakor med katoličani sploh veliko zadoščenje.

„Hotel Slon“ Ljubljana

Moderno preurejeno kopališče, restavracija in kavarna. Centralna kurjava

Učiteljski vestnik.

Modra odredba! Ministrstvo prosvete se je odločilo, da bo odobraval samo »ogrančeni broj bolovanj«. Z drugimi besedami povedano: na bolezenskem dopustu bo smelo biti le omejeno število učiteljstva. Kaj pa če bo več bolnih?... Tem se bo reklo: Bodi zdrav! In bo...

V posnemanje! Na Skarčini so se večerni tečajji, ki jih je prirojala ondotna šola za šoli odrasle, prav lepo obnesli. Bivši višji šolski svet jih priporoča tudi drugod. Navodila daje vodstvo šole v Skarčini.

Učiteljstvo in obisk univerze. Učitelji, ki bi hoteli obiskovati predavanja na univerzi, morajo imeti dovoljenje šefa prosvetnega

oddelka za Slovenijo. Obisk univerze je mogoč seveda samo za ljubljanske in okoliške tovariše. Drugi ne morejo priti v pošto.

Reduirani predjudi. Kakor bi nas dražili, tako delajo z nami. Vsem, ki imajo plačo od 3600 Din do 4999 Din so odtegnili po 300 Din in milostno pustili še 100 dinarjev predjudia. Zares, velikodušno!

Presenečenje. Dne 1. aprila utegnemo dočakati lepo presenečenje, da bomo sploh brez plač in brez predjudij. Učiteljice, ki so doslej bile zaposlene v računovodstvu, so vrnila učiteljskemu poklicu. Kdo bo sedaj izvršil to ogromno delo, smo res radovedni.

Zavetišča. Kakor čujemo, so odslovili nekaj učiteljic tudi iz zavetišč. Menda prevzame zavetišča občinska komuna v svoje področje. Kompetentk ne bo manjkalo. Bojimo se le, da bi zavetišča ne bila zavetišča za protežiranke!

Srbske knjige. Kakor v bivši Avstriji nemške, tako nam tudi sedaj ponujajo različne srbske knjige v naročanje za šolske in učiteljske knjižnice. Razlika je samo ta, da prej ni bilo toliko pritiska od zgoraj, kakor je sedaj. Mi pa smo mnenja, da se dobro blago samo ponuja. Kar pa se hoče s silo vsiliti — brčkone ni mnogo prida.

Novo tablice. Mesto tablic: »Višji šolski svet« imajo v vladni palači že nove z besedilom: »Prosvetni oddelek za Slovenijo«. Kakor čujemo, so stare spravili, ker nekateri upajo, da jih bode treba kmalu zopet obesiti nazaj. Bila je vložena na višjem mestu pritožba proti temu. O uspehu bomo že še poročali. Čudno pa se nam le vidi, da ne stoji še napisano: Prosvetni oddelek za Slovenijo, ne pa za ljubljansko oblast. Morda doživimo to že čez nekaj dni. Vreme je sedaj spremenljivo.

Število razredov se bo omejilo. Bivši višji šolski svet je izdal naredbo, da ne sme biti tvoren noben prvi razred, ako se ne vpiše vanj vsaj 30 učencev. Vsi postopni razredi, ki nimajo več kot po 15 učencev, se naj zatvorijo. Vzporednica se sme otvoriti le tedaj, ako je v razredu 50 in več učencev. Po mestih bo ta odredba sprejeta z nejevoljo, po deželi pa z veseljem. Učiteljstvo že va, zakaj!... Če ne bo odredba ostala le na papirju! Vis maior se večkrat pojavi, včasih samo v osebi očeta, strica, svaka ali kakšnega drugega sorodnika

BREZ VIZUMA LAKO POTUJETE V PRAGO

o priliki »Prateške vesela« od 18—23. marca. Petniška legitimacija nadomestila letga.

Pojasnila daje:

Čehoslovaški konzulat Ljubljana | Aloma Company Ljubljana

Pevska zveza.

Upravišтво »Pevca« javlja: »Pevce« bo izhajal odslej redno v marcu štev. 1—4, v maju, juliju, septembru in novembru pa po dve številki od 5. do 12. Vsem lanskim in predlanskim dolžnikom smo razposlali poličnice s prošnjo, da nam dolg poravnajo. Ker se upravišтво trudi, da je cena »Pevca« kar mogoče nizka, mora računati pri tem seveda le na plačujoče naročnike. Zato prosimo vse, ki so dobili obračune, da nam označene zaostale zneske čim prej pošljejo. V novem letu bomo pošiljali list samo onim,

ki ga bodo točno plačevali, ker moramo — samoposebi umevno — kriti vse stroške v tiskarni sproti ali celo vnaprej. Če se je zgodila pri tiskarjih tu ali tam morda kakšna pomota, prosimo, da nam jo naznanite in oprostite. Vsled trikratnega menjavanja upravnika je kakšna pomota lahko mogoča. Sedaj smo upravišтво preuredili in bo v tem oziru odslej popola red. — Zborom naznanjamo, da imamo v zalogi še Pevčevo pesmarico I. in II. del po 12.50 Din. Pri večjem naročilu mogoč znaten popust. Pesmarica je dobro broštrana, nje oblika zelo priprava (žepna) in vsebina nad vse pestra. Skoro nobenega koncerta ni na Slovenskem, da ne bi bila na sporedu pesem iz pesmarice. Sezite po njih, dokler je še na razpolago!

Iz odboroze seje: Tajniške posle je prevzel tajn. nam. Tone Torkar, ker je tajnik N. Hočvar nujno prestavljen v Belgrad. — Pisarna in upravišтво »Pevca« sta se preselila v pisarno »Prosvete«, Miklošičeva c. 7. Tajnik uraduje redno ob ponedeljkih 10—12, sredo 10—12, petek 10—12, upravniki (g. Terček) pa vsak ponedeljek in petek od 2. do 3. ure popoldan. Sicer pa je na razpolago v Zadr. gosp. banki nasproti »Prosvete«. Sicer dajejo pa potrebna pojasnila še gg. tajnik in knjižničar »Prosvete« v »Prosveti« in g. Lavrič v Jugoslavnski knjigarni. — Nekaj društev še ni poravnalo za letos članarine (25 Din). Pozivamo zbere, da nam jo čim prej pošljejo.

KAKOR ROZA MED TRNJEM

se lahko smatra MILO „GAZELA“

ki po svoji nedosegljivi kakovosti prekaša vse druge proizvode.

Bel. čist in varuje trpežnost perila!

Priporočamo vsem rodbinam Kolinsko cikorijsko, izvrsten pridelek za kavo.

Opozarjamo, da izdeluje usnjene obleke

Drago Schwab, Ljubljana

Nahod? Glavebol? Zobobol? Trganje? Odrežejo večkrat mišice in žile? Prijetno čuvstvo kreposti prinese pravi Fillerjev Elzafluid! Najbolje hišno sredstvo, lajša bolečine, osvaja in jači čez 25 let priljubljen kosmetikum za nego kože, las in ust! Veliko močnejši, izdatnejši in boljši kakor francosko žanje! S zaobjem in poštnino 3 dvojzlate ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojzlatih ali 12 specialnih steklenic 214 dinarjev in 10 doplatka razpošilja: lekarna Ergen V. Feller, Stubica Donja, Elzatr št. 134. Hrvatsko.

STROJNI TEHNIK

izvežban v orodju, metalni, ključavničarski stroki, komercialni, tehnični službi, zmogel zastopstva, srednje starosti, reduiran jugosl. uradnik, išče mesto. Naslov pod »Verziran št. 1177« po ve uprava »Slovenca«

IŠCEM praktikanta

že vpeljanega v LESNO STROKO, veččega tudi pisarniških del — zanesljivo moč — vojašine prostega. Ponudbe poslati na PARNA ŽAGA FRANC OSET — SV. PETER v SAV. DOL.

V SLUŽBO ZELI VSTOPITI

dekle z dežele h kaki boljši družini v mestu ali na deželi, večča šivanja in gospodinjstvih ter kuhinjskih del. Vstopi tudi kot natakarka. Ponudbe na upravo pod 1099

Čevljarski POMOČNIK

išče službe za takoj v mestu ali zunaj njega. — Ponudbe je poslati na upravo »Slovenca« pod »PRIDEN PRIMOREC«. 1158

Prostovoljna JAVNA DRAŽBA

se vrši v nedeljo, 2. marca na žabjeku št. 3, II. nadst., ob 9 zjutraj. Naprodaj: postelje, omare, umivalni, klavir, žimnice i. dr. pohištvo. Kupci vljudno vabljeni!

Prodaja 3000 kg prvovrstne SLADKE MRVE. — Naslov pri upravi lista pod št. 1157.

Stalnega odjemalca za pločevinasto POSODO išče N. PUSTINEK, kleparstvo. Sevnica ob Savi.

GATRISTA

k polnojarmentiku, prvovrstnega, samostojnega, z najbolj pričevali, sprejemem takoj. — Za samca stanovanje. Ljubljana, Prule št. 8. 1133

Zasebno učilišče za strojepisje

učna ura 6 dinarjev. — G. PETAC, Ljubljana, Rimska cesta št. 17, I. nadstropje.

3 DOBRE SLUŽBE NA DEŽELI

NATAKARICA, dobro izurjena, KUCHARICA, ki zna tudi šivati. SLUŽKINJA za hišna in zunanja dela. Prednost imajo le pridne, poštenke ter z dobrimi pričevali. Nastop službe s 1. aprilom. Treba se osebno predstaviti. Gostilna AMBROŽIČ, LOGATEC. 1139

SOLIDEN GOSPOD

IŠČE SOBO s separatnim vhom in po možnosti s hrano. Ponudbe pod »CARINIK« na upravo »Slovenca«. 1189

PRODAM:

2 postelji, 2 nočni omarici, 2 omari, mizo in 4 stole. — Poizve se: Dolenjska cesta št. 14 (na dvorišču).

Lepa HIŠA

pol ure od Ljubljane, ob deželni cesti s 5 sobami, 2 kuhinjama in veliko delavnico, pripravno za vsako obrt ali skladišče, z električno razsvetljavo, UGODNO NA-PRODAJ. Kupcu vse takoj na razpolago. — Natančna pojasnila daje Ivan Vrhovec, Dravljice 102, pri Ljubljani.

DELAVNICO IŠCEM

v mestu za takoj ali pozneje. Za uslugi sem pripravljeno popravljaliti hišo sam na svoje stroške. Pismene ponudbe prosim na upravo pod šifro »Strokovnjak«.

Inserati v »Slovencu« Imajo polen uspeh!

AMERIKANSKA Izabela - trta.

Lepi sajenke, črne in bele, grozdja, hitro rastoče in zelo rodovitne. Kdor ima veselo do olepšav, vrhov, naj ne zamudi prilike ter iste naroči pri trdku F. PLETERSKI, Vodnikov trg št. 5, Ljubljana. 1179

DVOKOLESA

otroški vozički, se sprejmejo v popolno popravilo za emajljanje in ponikanje. — Istotam je velika zaloga pneumatike za dvokolesa in otroške vozičke — poceni. »TRIBUNA« F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta 4. — Tovarna dvokoles in otroških vozičkov. 1185

IZDELOVANJE in BARVANJE KOŽUHOVIN

uvaja dolgoletni strokovnjak JAN KODAT, PRAGA VIII, Husická 515 — Čehoslov.

REKLAMNE pepelnike

za KAVARNE in GOSTILNE prodaja IZPOD TVORNIŠKE CENE »OGLASNO D. D.« ZAGREB, Mažuraničev trg št. 7. — Vzorec dopošljemo proti predplačilu 15 Din.

NAPRODAJ

pletilni stroji 10/60 cm, 8/30 cm in 8/40 cm vsi skoro novi. — Naslov v upravi lista pod št. 1180.

Dve KOČLI, dve DIRI,

1 KASON, par srednjetežkih KONJ in razno konjsko VPREGO prodaja po ugodni ceni trdku BREZNIK & FRITSCH, trgovina z železnino, Ljubljana. — Istotam se kupi po najvišjih dnevnih cenah stara medenina, baker, cink L. dr. kovine.

Konjske opreme,

nove in že rabljene, ima večjo množino ALOJZIJ SLAMIČ, sedlarstvo v Mostah pri Ljubljani. 1080

Kupim za takoj:

PISALNI STROJ, mali format, dobro ohranjen; DINAMO, 220 Volt. do 10 PS, dalje ŽELEZNO STRUŽNIČO (Drehbank) za struganje in POLNOJARMENIK, najmanj 650 mm premera. — Istotam se sprejmejo dobri in zanesljivi OGLARJI. — Vpraša se pri upravi »Slovenca« pod št. 1181.

MORSKE RIBE NA TRGU ZA PEPELNICO!

V SREDO RAZPRODAJA sladkih in morskih RIB po izredno ugodnih cenah. — FLORJANČIČ, Vodnikov trg

Meblovano SOBO

s posebnim vhom s hodnika, z elektr. razsvetljavo v sredini mesta, takoj oddam boljšemu solidnemu gospodu. — Naslov se poizve pri upravi lista pod št. 1197.

Vabilo na redni občni zbor,

ki ga bo imela

Elektrarna Škofja Loka in okolica, d. d.

dne 23. marca ob 12. uri v mestni dvorani v Škofji Loki, Glavni trg št. 121.

Dnevni red:

1. Poročilo predsedništva.
2. Poročilo nadzorstvenega sveta.
3. Odobritev bilance in računskega zaključka ter razdelitev čistega dobička.
4. Absolutorij nadzorstvenemu svetu.
5. Volitve nadzorstvenega sveta.

Vsak delničar, ki se hoče udeležiti občnega zbora, mora svoje delnice ali bančna potrdila o deponiranju delnicah vložiti v družbeni pisarni (Škofja Loka, Spodnji trg št. 57) v osmih dneh do dve uri pred občnim zborom. (Pisarna je odprta vsak delavnik od 8. do 12. in 14. do 18. ure.

Na podstavi tega pologa se izda delničarju legitimacija, ki se glasi na ime ter navaja število založenih delnic in glasov, pripadajočih nanje.

Škofja Loka, dne 2. marca 1924.

Predsedništvo.

Prodajam

vsled novo došlega blaga in povišanja dinarja vse blago na zelo nizkih cenah. Sukno, hlacovina, plavine, oxforde in vse vrste belo blago najboljše kakovosti tu in inozemskih tovarn.

Krojači poseben popust!

IVAN KOS

LJUBLJANA

Sv. Petra cesta

ŠIŠKA

Celovška cesta 2

SVARILO!

Doznala sva, da se razširjajo popolnoma neosnovane vesti glede najine osebe, ki imajo očividno zlobni namen, naju in družino spraviti ob dobro ime in ugled ter ugonobiti najino obrt. Vsi, ki tega tem potom vsakogar, ki bi se skušal naju na opisani način blatiti z neresničnimi besedami radi osebe, obrti ali imetja, resno in odločno svari, da bo deva proti vsakomur brezobzirno sodnijskim potom postopala in si na ta način pridobila zadoščenja za neresnične in obrekljive besede. — Boh. Bistrica, dne 29. febr. 1924. — Leopold in Franciška Porenta, posestnika. 1186

SOBO

Številnikom ali s kuhinjo ISCE mirna ženska takoj ali pozneje. — Pisma na upravo pod »MIRNA«. 1196

Prostovoljna javna dražba

KLOBUKOV in raznega modnega blaga se bo vršila dne 3. marca ob 9. uri dopoldne dalje do inkl. 8. marca pri tvrdki E. STÖCKL, Kongresni trg št. 2, Ljublj.

Ing. Rudolf Treo

stavenik
vhod samo,
Gospodstva c. 12.

Stare vrče

za MLEKO
se dobro ohranjene, kupim.
Naslov pri upr. pod št. 1154.

Najcenejše in najboljše so
vžigalice iz
tovarne vžigalic v Rušah.

Udjo za reklamni oddelek

pod ugodnimi pogoji išče industrijsko podjetje. Obširne ponudbe pod šifro „**UDJA REKLAME**“ na Marstan, Maribor.

Pri revmatičnih bolih
uporabljajte za masažo pravo
Erenyi Diana francosko žganje

Dobiva se povsod
Varujte se pred brezvrednimi
potvorbami!

Mala steklenica Din 9—
Srednja „ 24—
Velika „ 48—

Glavno zastopstvo in zaloga:
Jugopharmacia d. d. Diana odlo
Zagreb, Prilaz 12.

Agitirajte za naše časopise!

MARIJA SADAR-KLEINMAYROVA naznanja poirto najgloblje bolesi v svojem imenu in v imenu vseh sorodnikov, da je Vsemogočni vzeli k Sebi našo predobro mamico, taščo, babico, sestro in teto, gospo

Ivano Kleinmayrovo roj. Zafran

dne 29. februarja ob 10. uri zvečer, ponovno prevideno s svetotajstvi, v starosti 71 let.

Pogreb nepozabne rajne bo dne 2. marca t. l. ob 4. uri popoldne iz doma žalosti, Poljanski nasip 52.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah. — Predrago rajnico priporočamo v molitev.

V LJUBLJANI, dne 1. marca 1924.

Mesto posebnega obvestila.

Zahvala.

V svojem in imenu obeh svojih otrok izrekam najpriskrnejšo zahvalo vsem za vse, kar ste o priliki smrti naše nepozabne mamice in žene, gospe

Gizele Kremžar

njej in nam dobrega storili. Naša najgloblja zahvala velja prav posebno št. g. prof. dr. Kotniku, ki je rajnici z zadnjim sv. zakramentom in molitvami v njenem smrtnem boju storil največjo dobroto. Iskrena zahvala gg. zdravnikom dr. Pogačniku in dr. Kraju, ki sta se po-žrtvovalno trudila, rešiti njeno nam tako dragoceno življenje. Posebna zahvala oč. sestram za dušna in telesna dobra, ki so jih storile rajnici v Leonišču. Od srca zahvaljeni vsi, ki ste molili in molite za dušni blagor pokojnice.

Dolžnost nas veže, zahvaliti se iskreno vsem, ki so v tako ogromni množici našo rajnico spremlili k večnemu počitku, posebno pa glasbenemu društvu »Ljubljana« za gniljive žalostinke. To in pa mnogostevilni pismeni in ustni izrazi sočutja so nam bili v veliko tolažbo. — Vsem iskren Bog plačaj!

Presv. Srce, čegar vneta častilka je bila rajnica, naj vsakemu povrne vse dobro tisočkrat!

Ljubljana, dne 29. februarja 1924.

FRANC KREMŽAR in OTROKA.

ZAHVALA.

Za premnoge izraze sožalja, došle nam povodom smrti naše nepozabne

Marte Vrančič, roj. Orožen

za poklonjene krasne vence in za mnogobrojno spremstvo pri pogrebu izrekamo tem potom našo najtoplejšo zahvalo.

V Ljubljani, dne 1. marca 1924.

Zalujoč.

PRODAM NOV moderen stroj

za rahlanje (cufanje) žime, volne in morske trave. — Naslov v upravi pod 1198.

Gradbeno podjetje

ing.

Dukić in drug

Ljubljana

Bohoričeva ul. 24.

Najnovější MODELI otroških VOZICKOV

in dvokoles - najceneje pri »TRIBUNA«, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. — Ceniki tranka. — Sprejemajo se tudi vsa popravila. 770

L. slovenska izdelovalnica usnjenih oblek

Drago Schwab

Ljubljana, Dvorci trg 3.

NAPRODAJ je okrog 2000 kilogramov prvovrstne sladke MRVE

in okrog 1000 kg raznovrstne SLAME. — Naslov se izve pri upravi pod št. 1112.

Stavbeno podjetje

Ivan Vižintin, Ljubljana

Moč kova ul. 13. (Stari Vodmat)

Izvajajo nove stavbe, bano, priredave in vsa hišna popravila, po lastnih in danih načrtih.

Delo solidno! Nizke cene!

Ceno češko perje

1 kg sivga skublji, 65 Din, polbelega 80 Din, belega 90 Din boljšega 100 in 120 Din, mehkega kot puh 150 in 180 Din najbolj vrsta 25 Din. Pošta prosto carine proti povzetju, od 300 Din višje prosto poštino. Zajemna in vrnitev dovoljena. Vzorci zastoj. Dopolni le na Benedikt Šachse, Lobez št. 159 pri Prazu, Češka. Poštni paketi iz Češke v Jugoslavijo rabijo okoli 14 dni.

Inserati v »Slovincu« imajo popoln uspeh. — Inserirajte v njem!

JUGOSLAVENSKO d. d.

za promet armatur, sesalk in strojev v osnutku (Teudloff-konzern)

Zagreb, Zrinski trg 1/IV.

Parne vodne plinske armature

hidrante vseh vrst

pumpe in

brizgalnice

za vse svrhe

(gasilske brizgalke),

dvigala,

orodje za čiščenje, naprave za razkuževanje, generatorji na sesalni plin, material za poljske železnice, grelna telesa po lastnem sistemu.

Bogato oskrbljeno tvorniško skladišče. Zastopstva v vseh večjih krajih.

„ELIN“

družba za elektrotehnično industrijo d. z o. z.

Gradi električne centrale in naprave. Velika zaloga motorjev in električnega materijala. Cene izredno nizke. — — — Postrežba točna. Na željo poset inženirja brezplačno.

LJUBLJANA, Dunajska cesta 1. Telefon 88.

MARIBOR, Veterinjska ulica 11. Telefon 239.

UNITED STATES LINES

Ameriški vidni parniki v New-York

Iz Bremena čez Southampton v Cherbourg

George Washington

19. aprila (v Boston) 22. marca

President Harding 15. mar. 11. apr.

America 26. mar.

President Roosevelt 8. mar. 2. maj.

Republic 16. maja 18. jun.

Odhod iz Southampton in Cherbourg 1 dan pozneje iz Southampton—Cherbourg

Leviathan 1. aprila 22. aprila 13. maja

Vse podrobnosti povedo naslednji naslovi, izborna prilika za prevoz blaga.

UNITED STATES LINES

Beograd: Palata Beogradske Zadruga, Frsko Hotel

Bristo a. Zagreb, Srednji Savez Hrvatskih Seljač-

kih Zadruga, Mihanovičeva ulica 2, Preko puta

olodvora. — Ljubljana, Brodarstvo Zjedinenih

Ameriških Držav, Dunajska cesta 29. — Sara, eva,

Savez Hrvatskih Seljačkih zadruga za Bosnu i

Hercegovinu, Aleksandrova ulica 52.

Sušak, Banka za Pomors v.

Zajamčeno popravljeno

Lokomobili

Lanz-Wolf, izdel. l. 1914-23

HP	HP	Novi
10—15	90—120	26—42
15—20	100—130	30—50
20—25	120—170	40—68
25—30	130—190	50—80
30—40	150—200	70—100
40—50	170—230	100—140
50—60	200—300	120—180
60—75	300—400	140—170
70—80	400—500	170—190
85—100	500—600	200—240

Prvovrstno generalno popravljeno. Preizkušeno. Enoletno tovarniško jamstvo. Popolna montaža. Oglejte si našo stalno zalogo

Motorji na surovo olje bencin-motorji

od 5 do 50 KS

Braća Fischer d. d.

Zagreb, Pantovčak 5.

Pantovčak 5

Vse mlinске stroje

prvovrstne izvršitve

naprave

modernih

mlinov

rekonstrukcija

in prezidave

že obstoječih mlinov po

modernem sistemu

služi in

tavanske žitnice

naprave za

transport žita

Velika zaloga v Zagrebu.

Obisk inženirja, projekti,

prospekti in katalogi brezplačno.

Točna Cene

dobava. zmerne.

Transmisije. Popolna montaža.

Braća Fischer, d. d. Zagreb

Pantovčak 5

Pantovčak 5

P. n.

šivilje gospodinj

opozarjamo, da so zopet do-

speli najboljši šivalni stroji

Gritzner

v vseh opremah.

Pouk v vezenju ter

krpanju perila in

nogavic (šolanje) brezplačno

edino le pri:

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra n.

Mehanika delavnica pod vod-

stvom priznanega strokov-

njaka in mehanika Stanko

Galeti na razpolago za šiv-

alne stroje vseh sistemov

in koles. 7984

Centralna banka, d. d. Zagreb, podružnica Maribor

javlja, da je spremenila vsled fuzije z Banko za trgovino, obrt in industrijo, d. d. Zagreb in s Centralno eskomptno in mjenjačno banko, d. d. Zagreb svoj dosednji naziv v

Centralna banka za trgovino, obrt in industrijo,

d. d. Zagreb, podružnica Maribor

Vse bančne posle izvršuje pod nespremenjenimi pogoji.

P. n. bančnim zavodom

ter industrijskim podjetjem dobavljamo poslovne knjige itd. po posebnem naročilu v priznani fini izdelavi v najkrajšem času.

Knjigoveznica K. T. D. v LJUBLJANI
Kopitarjeva ulica 6/II.

Smrekove storže

kupuje še do 20. marca

»Fructus«, Ljubljana, Tabor št. 2

Objava.

Dne 8. marca 1924 ob 11. uri dopoldne se vrši pri skrajnem sodišču v Mariboru, soba števil. 27

DRAŽBA ZEMLJIŠČA

čl. št. 66 d. o. Spodnja Selnica in vlož. št. 87 d. o. Slemen. Posedstvo meri cca 10 oravov, cenjeno je na 3.068.900 K, najmanjši ponudek znaša 2.054.396 K. Posedstvo ima lepo enonadstropno hišo z mlinom in gospodarskim poslopjem tik ob Dravi, ima električno napeljavno ter stalno vodno moč za mlin. Hiša je posebno sposobna za irgovino z lesom, za tovarno papirja ter aploh za vsako industrijo. — Natančnejše podatke pri: dr. JUVANU, odvetniku v Mariboru. 1184

Zidana HIŠA, z vrtom, za vsako obrt — tudi za letovičarje — priprava, v Tupaličah št. 30 pri Predvoru NAPRODAJ iz proste roke. — Več pove M. K., Sava št. 112, pošta Jesenice — Fužine, Gorenjsko. 1024

PREMOG

lep, črn, s 4500 kalorijami prodaja iz svojega rudnika »Sloven. premogokopna družba« z o. z. v Ljubljani, Wolfova ul. 1/I. po 300 Din. postaja Ormož, 350 Din postaja Ljubljana in 400 Din v Ljubljani na dom dostavljeno za 1000 kg. 989

STROJNO, STAVBENO IN POHIŠTVENO MIZARSTVO

LJUBLJANA VII — SP. ŠIŠKA
PETER BIZJAK

Amerikanske miže z roletami iz suhega češnovca lesa, kakor tudi iz hrastovine vedno v zalogi.

Čitajte in širite »Slovenec«!

Stroji za pletenje

(Strick- u. Wirkmaschinen) kakor tudi vse potrebščine za stroje od najpomembnejših vrst kakor Felika Lederer, Wien, Wilhelm Berth, Apolda, Fritz Schuster, Chemnitz, Sander i Gruff, Chemnitz, v največji izbiri po zmeranih cenah pri samozastopniku za Jugoslavijo

Alfred Rozma, Gajek 1, Zupentashil ulica broj 62.

Igle vseh štampilj vedno v zalogi.

PERJE ZA POSTELJE:

1 kg sivega, skubljenega	Din 30
1 kg sivega, mehkega, od	Din 40—60
1 kg sivega, popoln mehkega	Din 70
1 kg čisto belega, od	Din 100—150
1 kg polpuhastega, od	Din 175
1 kg puha, od	Din 220—300

razpošilja vsako količino po povzetju

HERMANN HEILBRUNN — SENTA (Bačka).

Trboveljski premoški in drva

dobavlja DRUŽBA ILIRIJA, Kralja Petra trg 8

Plačilo tudi na obroke — Telefon št. 220

Gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu se priporoča trdka

FRANC CERAR družba z o. z.

tovarna slamnikov in klobukov v Domžalah, Stob 50.

Zaloga v Celju, Gosposka ul. 4.

Popravila se sprejemajo vsako sredo pri Kovačević & Tršan, Ljubljana, Prešernova ulica št. 5.

Močno, lepo in poceni

sukno

in kampan, hlačnine, cefer, tiskano (druk) platno, volneno blago in vse manufakturno robo kupite edino v veletrgovini R. STERNECKI, Celje. Kdor ne verjame, naj se sam prepriča. Zaloga velikih. Trgovci engros cene. Cenik zastoji.

PRESELITEVI!

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

„Vzajemni posojilnici“

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

Ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION“.

Hranilne vloge se obračunajo

po 6 %

brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Vloge v tekočem računu se obračunajo

po 5 1/2 %, vez. tudi po 6 1/2 %

in višje po dogovoru. Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje Vzajemna posojilnica relativno velika delnica stavbne delniške družbe hotela „Union“ v Ljubljani. Vrhunec je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. Denar se naloži lahko tudi po poštinih položnicah.

Na toaletni mizi vsake dame naj služi kot okrasek najboljše in najstarejše orig. kolinske voda z zaščitno znamko

Johann Marija Farina
gegenüber dem Julichs-Platz

Ki se je tekom enega stoletja pridobila in obdržala svoj svetovni sloves. — Dobiva se v vseh drogerijah in parfumerijah.

Zastopstvo za Slovenijo drogerija „Adrija“
Ljubljana, Šelenburgova ulica 5.

Združene opekarne d. d. Ljubljana

Telefon 733

naznanjajo, da so otvorile v sredini mesta na Miklošičevi cesti št. 13 tovarniško zalogo vseh vrst opeke lastnega izdelka. Opeka je na razpolago v poljubnih množinah po najnižji dnevni ceni.

Tovarna salam

P. I. KLEFISCH, Jagodina, Srbija

ima v zalogi prvovrstne salame, mortadelle, masti itd. — Ekspedira po železnici od 30 kg naprej, kakor tudi po pošti od 5, 10, 15, 20 kg. Za ceno je treba vprašati na zgornji naslov v Jagodini.

Brzjavlj: Klefisch, Jagodina.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru brez vsakega odbitka. — Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači, zidani še pred vojsko, iz lastnih sredstev. — Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z neomenjenim jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad K 140.000.000—.

Stroški pri uporabi bencina.

Vozi brez bencina!

Adeptiraj svoj auto-aktor ali stabilni motor s patent. HAG-generatorjem.

Kuri z ogljem! Prospekti in referenca daje

Jugo-hag

Ljubljana: Telefon 360

Bohorjeva ulica 24.

Stroški pri uporabi oglja.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE d. d. v Ljubljani

ZVONARNA

ustanovljena leta 1767., dobavlja priznane prvovrstne bronaste ZVONOVE čistih glasov po konkurenčnih cenah v kratkih rokih.

Zahlevajte cenik!

JADRANSKA BANKA D. D. BEOGRAD

Dionička glavnica: Din 60 milijonov. Rezerva: 32.515.000—

Centrala (začasno) Ljubljana.

Podružnice:

Beograd	Dubrovnik	Korčula	Maribor	Split
Bled	Ercegnovi	Kotor	Metković	Šibenik
Cavtat	Jelsa	Kranj	Prevalje	Zagreb
Celje	Jesenice	Ljubljana	Sarajevo	

Naslov za brzjavke: JADRANSKA

Amerikanski oddelek — Potniški urad

Inozemska zastopstva:

ITALIJA: Banca Adriatica, Trst, Opatija, Zadar.

AVSTRIJA: Adriatische Bank, Dunaj.

JUŽNA AMERIKA: Banco Yugoslavo de Chile, Valparaíso, Antofagasta, Punta Arenas. Porvenir, Puerto Natales.

Afilacija:

Franc Sakser State Bank 52, Cortland St. New York City.

Banka ima prvovrstne zveze v vseh mestih sveta in se peča z vsemi bančnimi posli.